

**İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
EKONOMİ BEKLENTİ ENDEKSİ**

**KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:
2022 YILI I. VE II. ÇEYREK**

**NAZIM EKREN
ELÇİN AYKAÇ ALP
MEFULE FINDIKÇI ERDOĞAN
KÜBRA HATİCE BİLDİK**

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

1. BİLEŞİK ENDEKSE GÖRE BİLDİRİLEN BAŞLICA SORUNLAR	1
2. CİRO DÜZEYİNE GÖRE FİRMALARIN SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	3
2.1. Küçük Ölçekli Firmalar “0-10 Milyon TL”	3
2.2. Orta Ölçekli Firmalar “10 – 50 Milyon TL”	4
2.3. Büyük Ölçekli Firmalar “50 Milyon TL”	5
3. FİRMALARIN ÇALIŞAN SAYISINA GÖRE BEKLENTİLERİ	8
3.1. Küçük Ölçekli Firmalar “50 kişiden az”	8
3.2. Orta Ölçekli Firmalar “50-250 kişi”	9
3.3. Büyük Ölçekli Firmalar “250 kişiden fazla”	11
4. SEKTÖRLERE GÖRE SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	13
4.1. İnşaat Sektörü	13
4.2. Otomotiv Sektörü	14
4.3. Tekstil Sektörü.....	15
4.4. Turizm Sektörü	16
4.5. Madencilik ve Enerji Sektörü	18
4.6. Bankacılık ve Finans Sektörü	19
4.7. İmalat ve Sanayi Sektörü	20
4.8. Ticaret Sektörü	21
4.9. Bilgi ve İletişim Sektörü.....	22
4.10. Sağlık Sektörü	23
4.11. Lojistik ve Taşımacılık Sektörü	24
4.12. Gıda ve Tarım Sektörü.....	26

ŞEKİL LİSTESİ

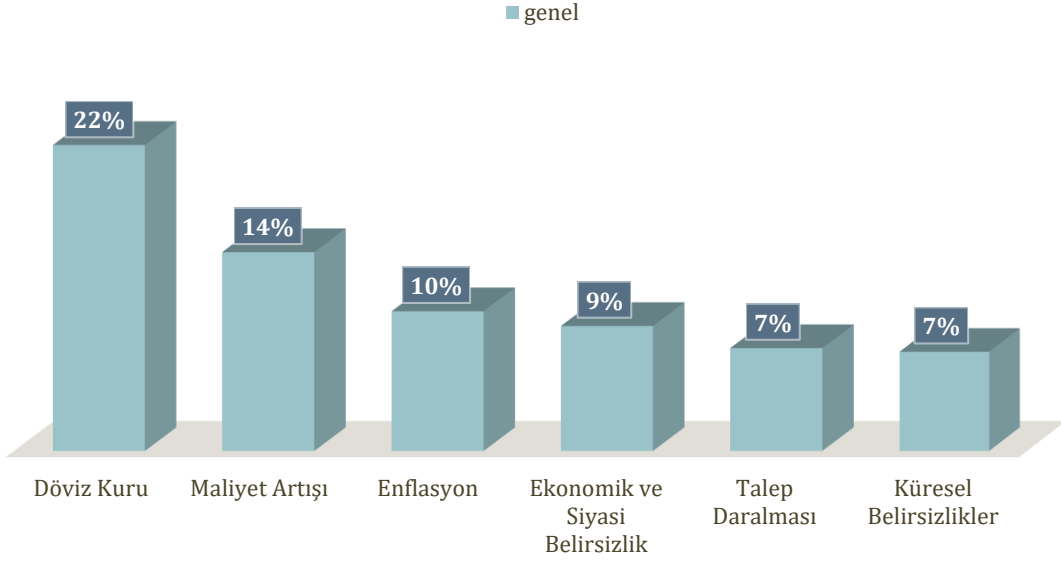
	Sayfa No.
Şekil 1. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar	1
Şekil 2. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	2
Şekil 3. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “0-10 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	3
Şekil 4. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “0-10 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	4
Şekil 5. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “10-50 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	4
Şekil 6. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “10-50 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	5
Şekil 7. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	6
Şekil 8. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	7
Şekil 9. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	8
Şekil 10. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	9
Şekil 11. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	9
Şekil 12. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	10
Şekil 13. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	11
Şekil 14. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	12
Şekil 15. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunlar	13
Şekil 16. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	14
Şekil 17. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunlar	14
Şekil 18. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	15
Şekil 19. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunlar.....	15
Şekil 20. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Sektörler ile Karşılaştırılması.....	16
Şekil 21. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Turizm Sektöründe Başlıca Sorunlar	16
Şekil 22. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Turizm Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	17
Şekil 23. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunlar	18

Şekil 24. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	18
Şekil 25. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunlar	19
Şekil 26. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	20
Şekil 27. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunlar ...	20
Şekil 28. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	21
Şekil 29. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Ticaret Sektöründe Başlıca Sorunlar	21
Şekil 30. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Ticaret Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	22
Şekil 31. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Bilgi ve İletişim Sektöründe Başlıca Sorunlar....	22
Şekil 32. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Bilgi ve İletişim Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	23
Şekil 33. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunlar	23
Şekil 34. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	24
Şekil 35. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunlar	24
Şekil 36. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	25
Şekil 37. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunlar	26
Şekil 38. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	26

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
EKONOMİK BEKLENTİ ENDEKSİ
TESPİT EDİLEN BAŞLICA SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. BİLEŞİK ENDEKSE GÖRE BİLDİRİLEN BAŞLICA SORUNLAR

2022 I. ve II. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 1. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar

Döviz Kuru: Firmaların genelinde kurun yüksek ve dalgalı seyrinin diğer sorunları tetikleyici etkiye sahip olduğu fikri hâkimdir. Döviz kurunun öngörülebilirliğinin artırılması ve genel dengenin sağlanması gerekliliğinden söz edilmiştir.

Maliyet Artışı: Döviz kurundaki yükselişe bağlı olarak özellikle ithal girdi kullanan sektörlerinin maliyetlerinin ciddi oranda arttığı belirtilmiştir. Yerli üretimin teşvik edilmesi, ithal ikamesinin önünün açılması ve istikrarlı döviz kurunun sağlanması durumunda sorunun önüne geçilebileceği görüşü hâkimdir.

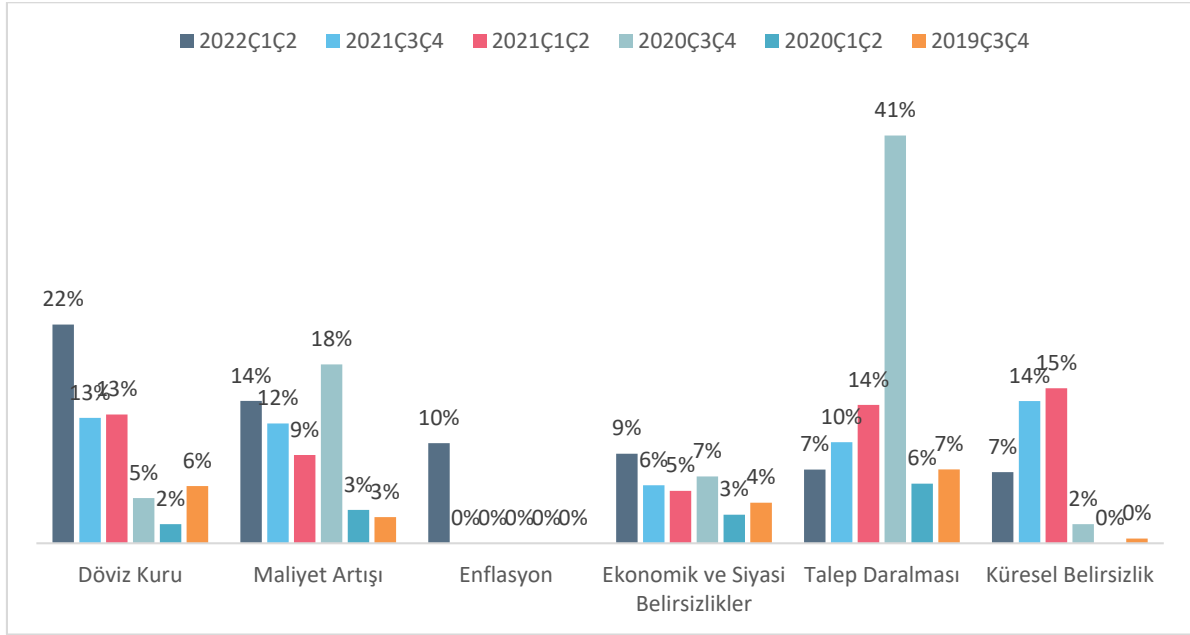
Enflasyon: Fiyatlar genel seviyesinin hem tüketici hem de üretici tarafında artışlara sebep olduğu belirtilmiştir. Üreticinin fiyat belirlemede zorluk yaşadığı aktarılırken tüketicinin de yüksek fiyatlar karşısında alım davranışlarını kısıtladığına dair görüşler paylaşılmıştır. Fiyat istikrarının sağlanması ve enflasyonist ortamın önüne geçilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Dalgalanma dönemlerinin en az hasarla atlatılması gerektiği, iç piyasayı rahatlatacak uygun makroekonomik politikaların izlenmesi gerektiği belirtilirken dış politikada özellikle ticari ilişkilerin yoğun olduğu ülkelerle geliştirilen ilişkiler firmalar için pozitif etkiler doğuracağı bildirilmiştir.

Talep Daralması: Enflasyon sorunun bireylerin talep ve tercihleri üzerinde direkt etkisi olduğu belirtilmiştir. Tüketicinin alım yapmak konusunda isteksiz davranmasının çözümünün, uygun kredilerin sağlanması ve enflasyonun kontrol altına alınması neticesinde gerçekleşeceği belirtilmiştir.

Küresel Belirsizlikler: Pandeminin dünya genelindeki etkisinin devam etmesi ekonomi üzerinde etkilerini henüz yitirmemiştir. Bir sağlık krizi olsa da ekonomideki problemlerle iç içe olduğu vurgulanmıştır. Küresel belirsizliklerin tüm dünyada hızlandırılmış aşı programları ve bilinçlendirilmiş bireyler aracılığıyla çözülebileceği fikrinin yaygın olduğu saptanmıştır.

2022 I. ve II. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

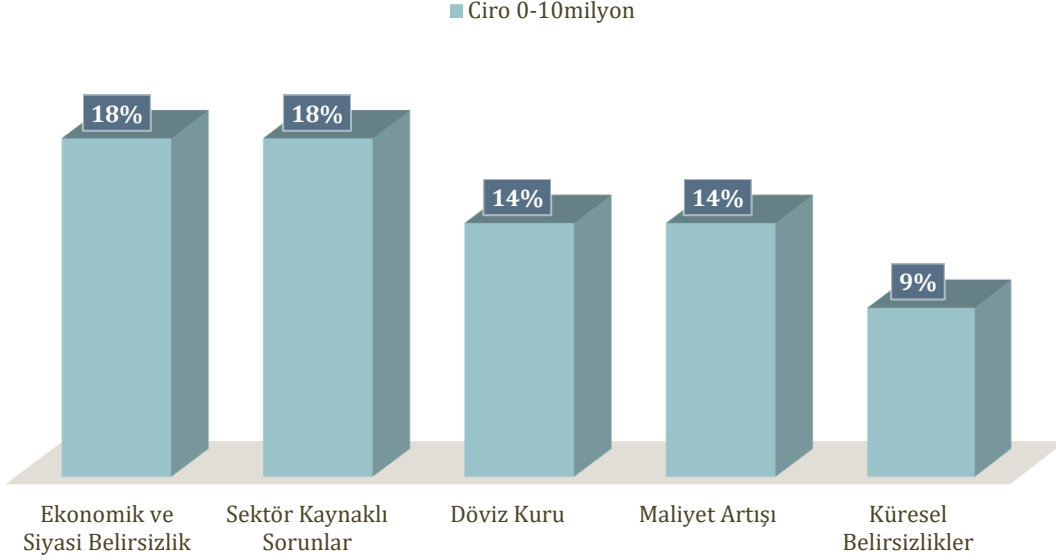

Şekil 2. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2. CİRO DÜZEYİNE GÖRE FİRMALARIN SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2.1. Küçük Ölçekli Firmalar “0-10 Milyon TL”

2022 I. ve II. çeyrek döneminde küçük ölçekli; “0-10 Milyon TL” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 3. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “0-10 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Ekonomideki belirsizliğin ticari faaliyetler kapsamında sorunlar oluşturduğu aktarılmıştır. Firmalarla doğrudan politika paylaşımlarının yapılması ve piyasa güvenini arttıracak politikalar izlenmesi önerilmiştir.

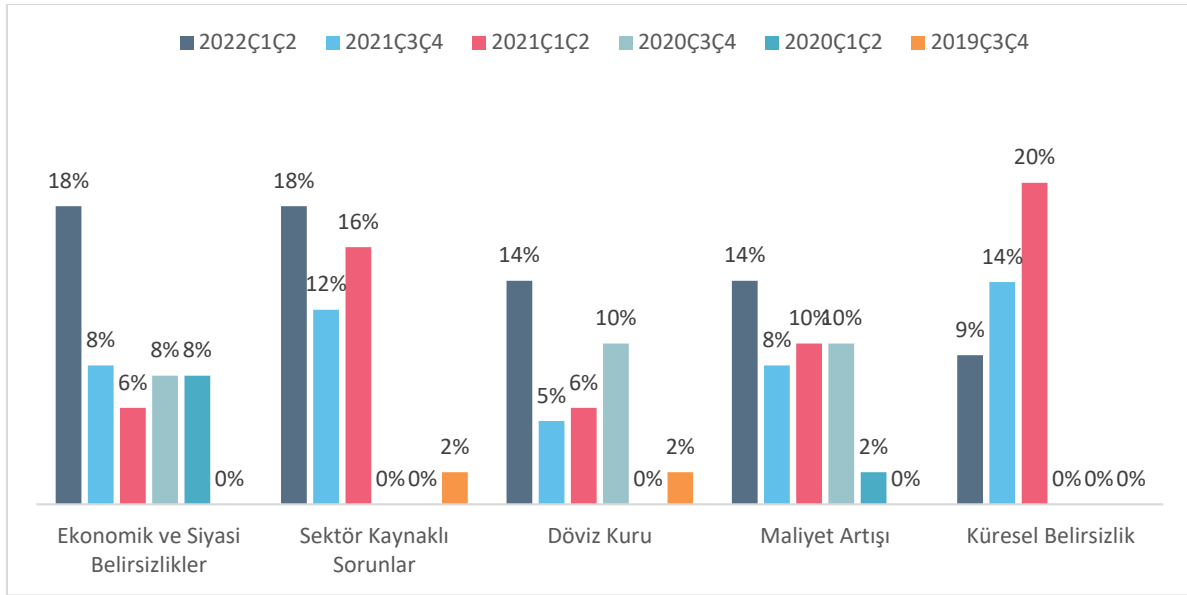
Sektör Kaynaklı Sorunlar: Pandemi dolaylı ortaya çıkan etkilerin sektörler özelinde beliren olumsuz etkilerinin aşılamadığı aktarılmıştır. Farklı sektörlerle has farklı çözüm önerileri sunulmuştur.

Döviz Kuru: Kurdaki dalgalanma ve yükselişin bu ölçekteki firmaları olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Kurların stabil haline döndürülmesi önerilmiştir.

Maliyet Artışı: Ürün girdilerindeki maliyet belirsizliği sebebiyle satışların yapılma durumunun etkilendiğinden bahsedilmiştir. Özkaynakla çalışılması ve uygun makroekonomi planlarının devreye sokulması istenmiştir.

Küresel Belirsizlikler: Pandeminin etkisinin bu ölçekteki firmalarda sorunlar oluşturmaya devam ettiği aktarılmıştır. Aşılamanın dünya genelinde olması ve yarı kısıtlanmış halin atlatılması gerektiği ifade edilmiştir.

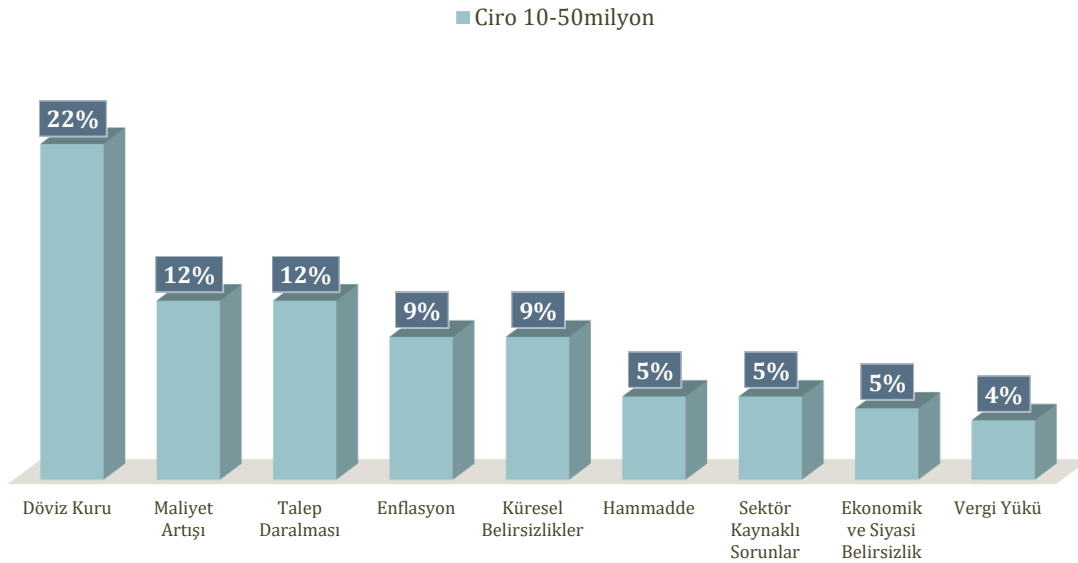
2022 I. ve II. çeyrek döneminde küçük ölçekli; “0-10 Milyon TL” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 4. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “0-10 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2.2. Orta Ölçekli Firmalar “10 – 50 Milyon TL”

2022 I. ve II. çeyrek döneminde orta ölçekli; “10-50 Milyon TL” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 5. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “10-50 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Döviz Kuru: Yaşanan döviz kuru artışlarının ithalata dayalı sektörler üzerinde olumsuz etkiler yarattığı belirtilmiştir. Faiz-döviz kuru istikrarının sağlanması ve kur seviyesinin daha aşağılara çekilmesi gerektiği aktarılmıştır.

Maliyet Artışı: Stoktan hammadde sağlanamadığı durumlarda yüksek döviz kurunun hakim olduğu dönemde ürün satın almanın firmalar için zorlaştığı, sektörlerin ithal girdiye bağımlı oldukları bildirilmiştir. Yerli ürünlere yönelmek, işçilik maliyetlerini düşürecek vergi uygulamalarının arttırılması maliyet artışlarının öngörülebilirliğinin arttırılması önerilmiştir.

Talep Daralması: İlerleyen dönemlerde satışların azalmasına yönelik bir kaygının oluştuğu belirtilmiştir. Bu konudaki en büyük endişeninse yükselen fiyatlar karşısında tüketicilerin

davranışlarının değişme ihtimalidir. Satışları arttırabilecek yöntemlerin geliştirilmesi ve pandeminin getirdiği ekonomik belirsizliklerin ortadan kaldırılması gerektiği aktarılmıştır.

Enflasyon: Ürünlerin tedarik aşamasında, yüksek döviz kuru ve genel fiyat seviyesinin yukarı eğimli olması sebebiyle zorluklar yaşandığı ifade edilmiştir. Enflasyonun dengeye kavuşmasıyla birlikte fiyatlamada konusunda firmaların içinde bulundukları belirsiz durumdan kurtulacağı görüşleri paylaşılmıştır.

Küresel Belirsizlikler: Pandemi sebebiyle üretim süreçlerinin sektöre uğradığı bildirilmiştir, sağlık tedbirlerinin ekonomik iş ve işlemlere engel olmayacak şekilde revize edilerek tüm dünyada uygulanması önerilmiştir.

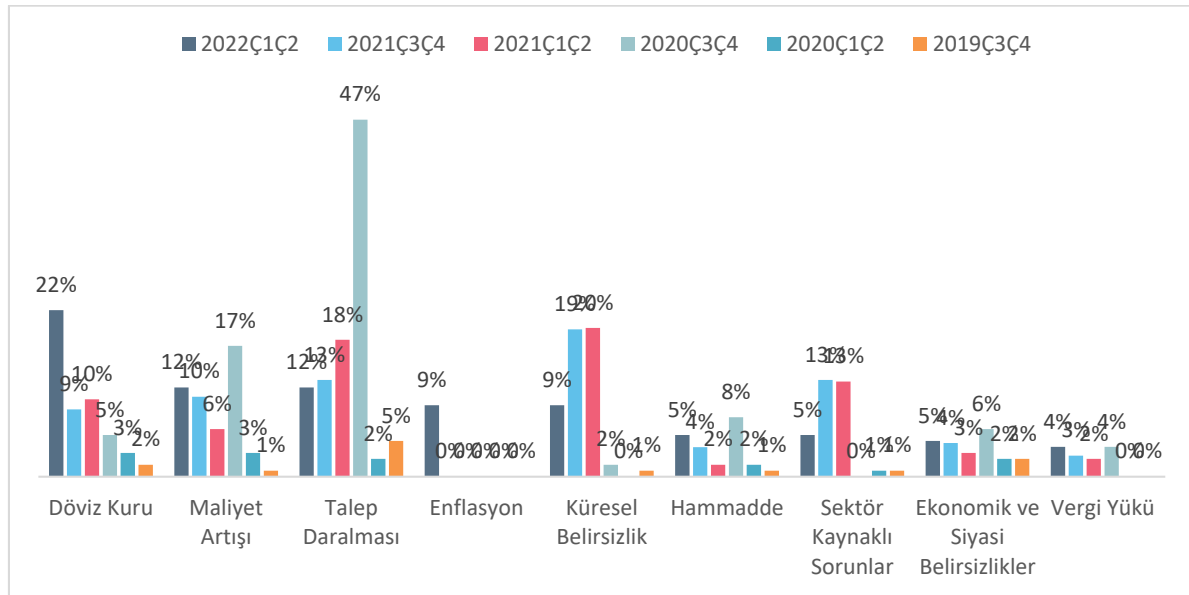
Hammadde: Hammadde tedarik zincirinde yüksek fiyatlar ve stok sorunları nedeniyle aksamalar olduğu aktarılmıştır. Hammadde alımında devlet desteğiyle uygun kredi imkanının geliştirilmesi, döviz kurunda stabilizasyon sağlanması, girdi arzlarının arttırılması ve stokla çalışılması tavsiye edilmiştir.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Bazı sektörlerin üretim süreçlerinde duraklamalar yaşandığı ve pandemiye özgü kısıtlamaların sorun oluşturduğu bilgisi verilmiştir. Normale dönüşlerin gerçekleşmesi, üretim süreçlerinde gerekli olan girdilerin tedarik süreçlerinin kolaylaştırılması ve arzlarının arttırılması önerilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Geleceğe dair öngörülerin azaldığı ifade edilmiş ve dış politikadaki iyileşmelerin ticari faaliyetlere etkilerinin pozitif olacağı görüşleri bildirilmiştir.

Vergi Yükü: Kurlardaki dalgalanmanın gelirler üzerindeki vergilemede olumsuzluklar oluşturduğu bildirilmiştir. Kur farkı sebebiyle ortaya çıkan fiktif gelirlerin oluşmasının önüne geçilebilecek vergi düzenlemeleri yapılması önerilmiştir.

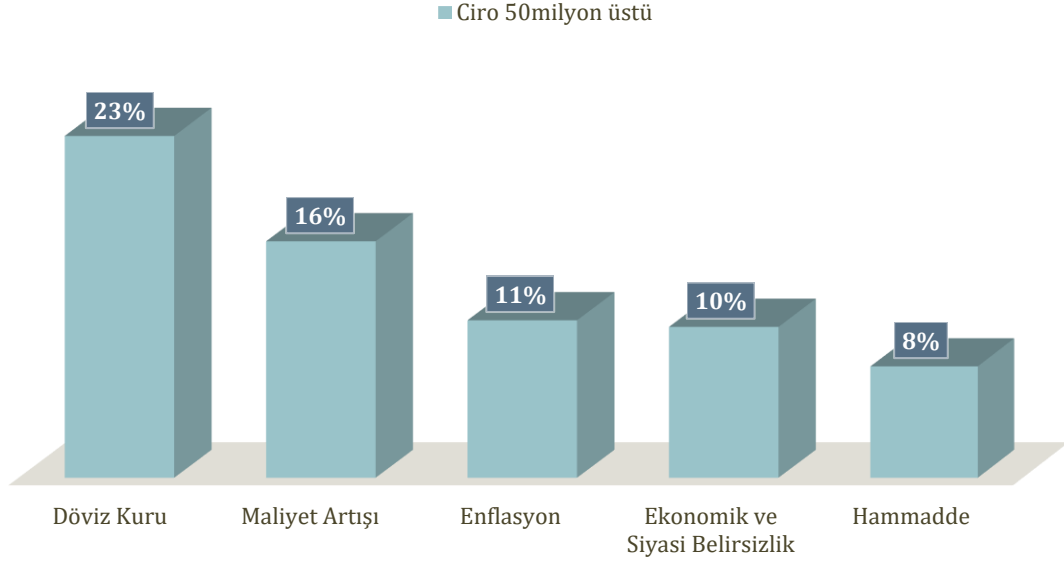
2022 I. ve II. çeyrek döneminde orta ölçekli; “10-50 Milyon TL”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 6. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “10-50 Milyon TL” ciro düzeyine sahip firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2.3. Büyük Ölçekli Firmalar “50 Milyon TL”

2022 I. ve II. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “50 milyon TL üstü” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 7. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Döviz Kuru: Öngörülebilirliğin döviz kurundaki dalgalanma sebebiyle düşmesi firmaların stok güncellemelerine engel teşkil etmektedir. Yüksek ithal girdisi olan sektörlerin süreçten daha az etkilenmesi için döviz kurlarını stabil düzeyde tutabilecek para politikalarının izlenmesi önerilmiştir.

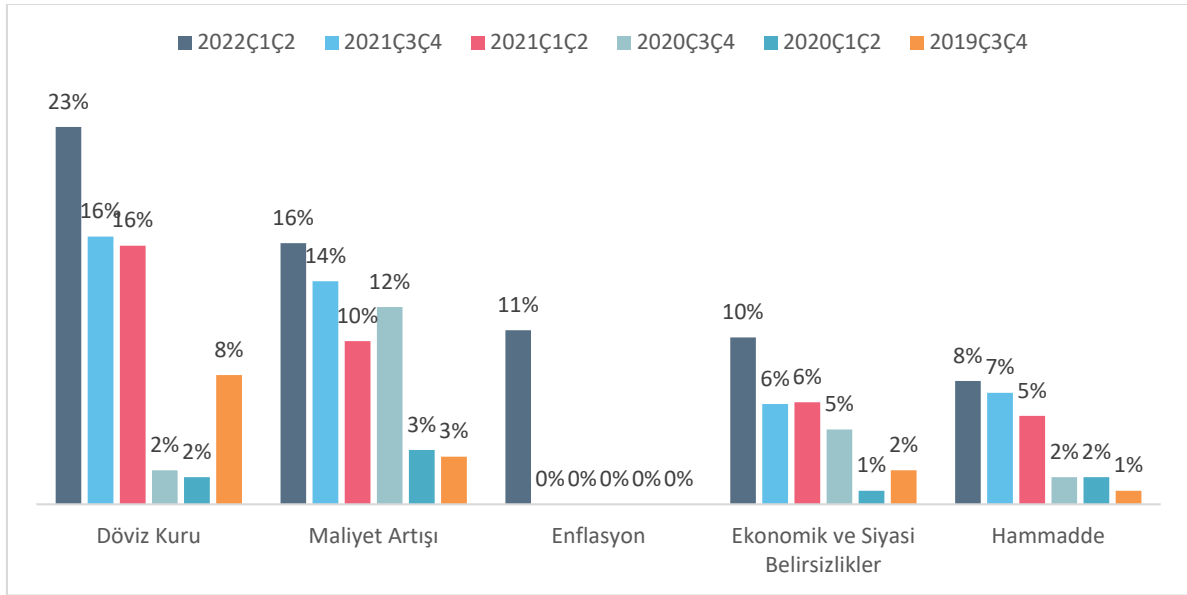
Maliyet Artışı: Döviz kurundaki artışa binaen firmaların cirosu artsa da girdi maliyetlerinin de paralel olarak yükseldiği ticaret ortamında, ciro yükselişlerin faaliyet karı üzerinde etkisi olamayacağı aktarılmıştır. Bu yüzden yerli üretime yönelmek, döviz kurunda stabilizasyonu sağlamak ve bazı sektörlerde devlet teşvikinin arttırılması önerilmiştir.

Enflasyon: Girdi maliyetlerinin artışı firmaların ürettiği ürünlerin fiyatlama noktasına etki etmiştir. Fiyatların yukarı yönlü hareketi tüketici tarafında sıkıntılara neden olduğu aktarılmıştır. Fiyat istikrarının sağlanması ve kredi alımlarının tüketici lehine iyileştirilmesi önerilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Ekonomideki belirsizlik döneminin ticari işlemlere yansıdığı ve öngörülemezlik sorununu ortaya çıkardığı, firmaların ticari ilişkilerinin olduğu ülkelerle iyi ilişkiler geliştirilmesinin önemli olduğu bildirilmiştir. Güven ve istikrar ortamının tahsis edilmesi neticesinde bu sorunun ortadan kalkacağı aktarılmıştır.

Hammadde: Hammadde tedarikinin dünya genelinde zorlaştığı ve krize dönüşme ihtimalinin olduğu bu nedenle üretim planlarında yeniden düzenlemeye gidilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

2022 I. ve II. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “50 Milyon TL Üstü”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

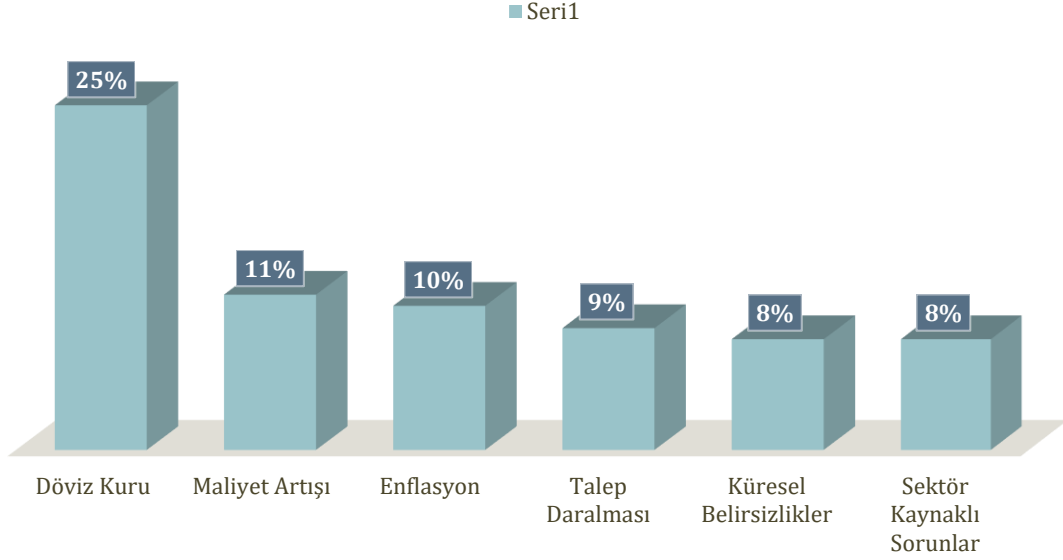

Şekil 8. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

3. FİRMALARIN ÇALIŞAN SAYISINA GÖRE BEKLENTİLERİ

3.1. Küçük Ölçekli Firmalar “50 kişiden az”

2022 I. ve II. çeyrek döneminde küçük ölçekli; “50 kişiden az” çalışana sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 9. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Döviz Kuru: Kurdaki dalgalanma bu ölçekteki firmaların ithal girdiler kullanma noktasında sorunları olduğunu göstermektedir. Para politikasının döviz kurundaki yükselişi durduracak şekilde düzenlenmesi önerilmiştir.

Maliyet Artışı: Döviz kurunun yükselmesine bağlı olarak maliyetlerin arttığı aktarılmıştır. İç piyasadan temin edilemeyen girdilerin kullanıldığı sektörlerde girdi maliyetlerinin teşvikler aracılığıyla düşürülmesi, döviz kurunun öngörülebilirliğinin artırılması önerilmiştir.

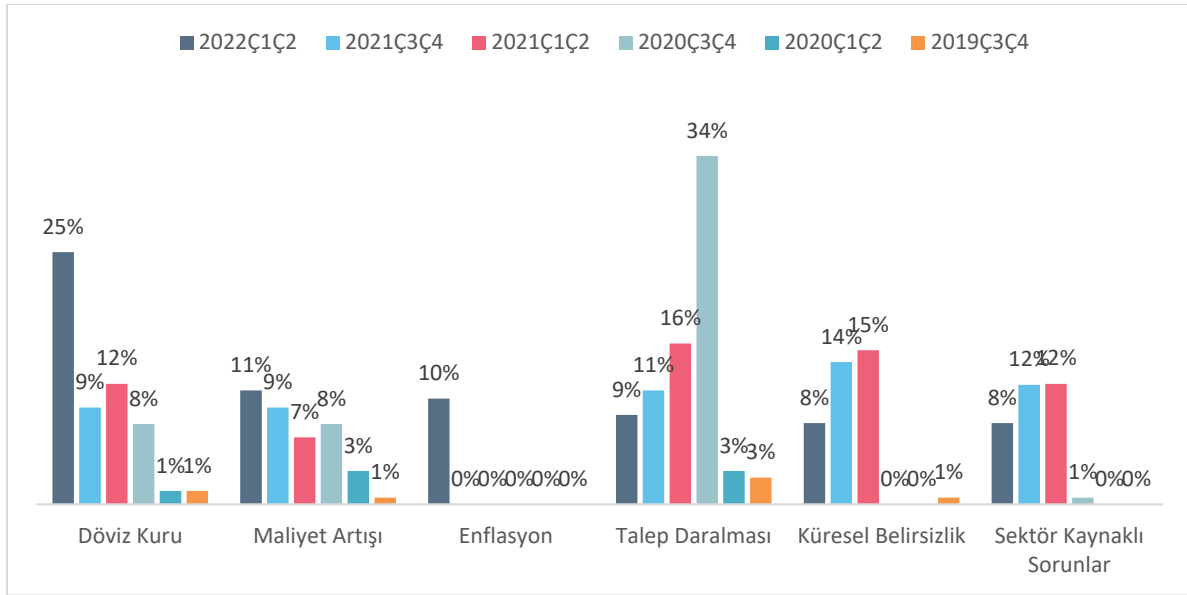
Enflasyon: Alım satım fiyatlarındaki istikrar sorunları sebebiyle hem üretici hem de tüketici tarafından sıkıntılar oluşturduğu belirtilmiştir. Fiyat istikrarsızlıkların önüne geçilebilmesi için enflasyon artışının önüne geçilmesi önerilmiştir.

Talep Daralması: Fiyatlar genel seviyesinin yukarı seyrinin tüketici üzerinde olumsuz etkisi olduğu ve talep tarafında daralmalar olduğu aktarılmıştır. Enflasyonun aşağı yönlü hareketinin tüketicilerin alım davranışına yansiyebileceği belirtilmiştir.

Küresel Belirsizlikler: Pandeminin getirdiği belirsizliklerin sektörlerin geneline etki ettiği gibi çalışanlar üzerindeki etkisinin de devam ettiğinden bahsedilmiştir. Gerekli sağlık tedbirlerinin tüm dünyada uygulanması gerektiği aktarılmıştır.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Bu ölçekteki firmaların pandeminin ardından piyasa şartlarına uyum sağlamalarının zorlaştığı aktarılmıştır. Çözüm önerilerinde ise pandemi döneminin etkilerinin tamamen ortadan kalktığı durumda bu sorunların ortadan kalkacağı görüşü hâkimdir.

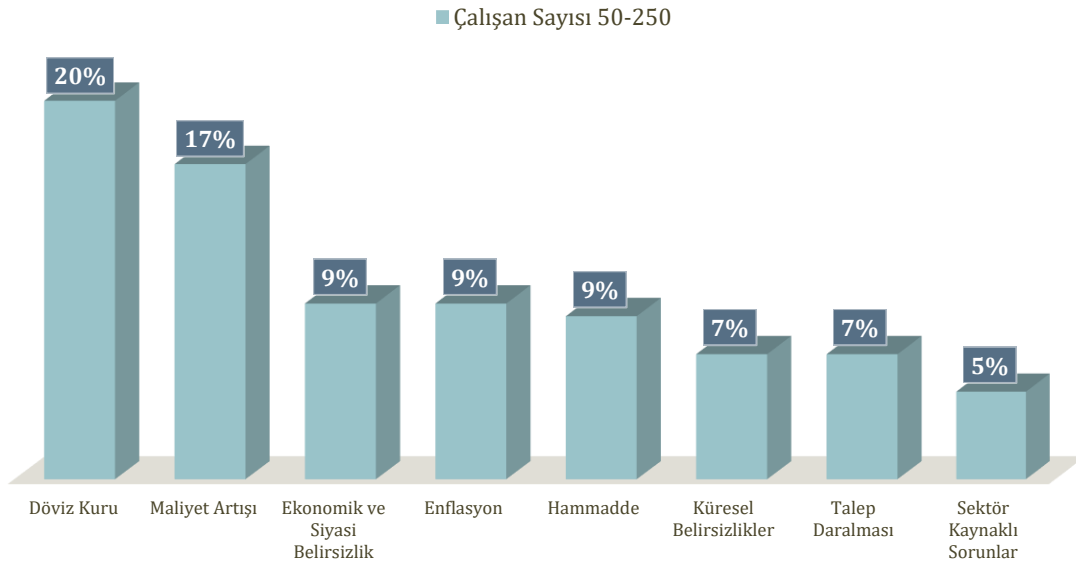
2022 I. ve II. çeyrek döneminde inde küçük ölçekli; “50 kişiden az” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 10. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırması

3.2. Orta Ölçekli Firmalar “50-250 kişi”

2022 I. ve II. çeyrek döneminde orta ölçekli; “50-250 kişi” çalışana sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 11. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Döviz Kuru: Üretim ve yatırım kanalları üzerinde belirleyici etkisi olduğu düşünülen döviz kurundaki dalgalanma bu ölçekteki firmaların en önemli sorunu olarak listelenmiştir. Belirsizliğin azaltılması için kurda istikrarın sağlanması ve kur politikalarının erken açıklanarak firmalar için kılavuz niteliği oluşturması önerilmiştir.

Maliyet Artışı: Hammadde girdilerinde dışa bağımlılık olmasıyla maliyetlerin arttığı ifade edilmiştir. Çözüm önerisi olarak ise döviz endeksli girdilerin azaltılması ve döviz kurlarının istikrara kavuşturulması önerilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Ekonomi politikalarının konjonktürel dalgalanma dönemlerinde değişimlerinin olması, belirli ülkelerle yaşanan siyasi gerilimlerin ticaretin akışına etki ettiği

aktarılmıştır. Dış politikada siyasi gerilimin sönümlenmesi ve uygun makroekonomik politikaların izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Enflasyon: Ürün fiyatlarının belirlenme aşamasında sorunlar olmasının yanında enflasyon artışının tüketicinin alım satın alışkanlıklarını değiştirmesine sebep olduğu bu nedenle de enflasyon artışının önüne geçilmesi ve fiyat istikrarının sağlanması istenmiştir.

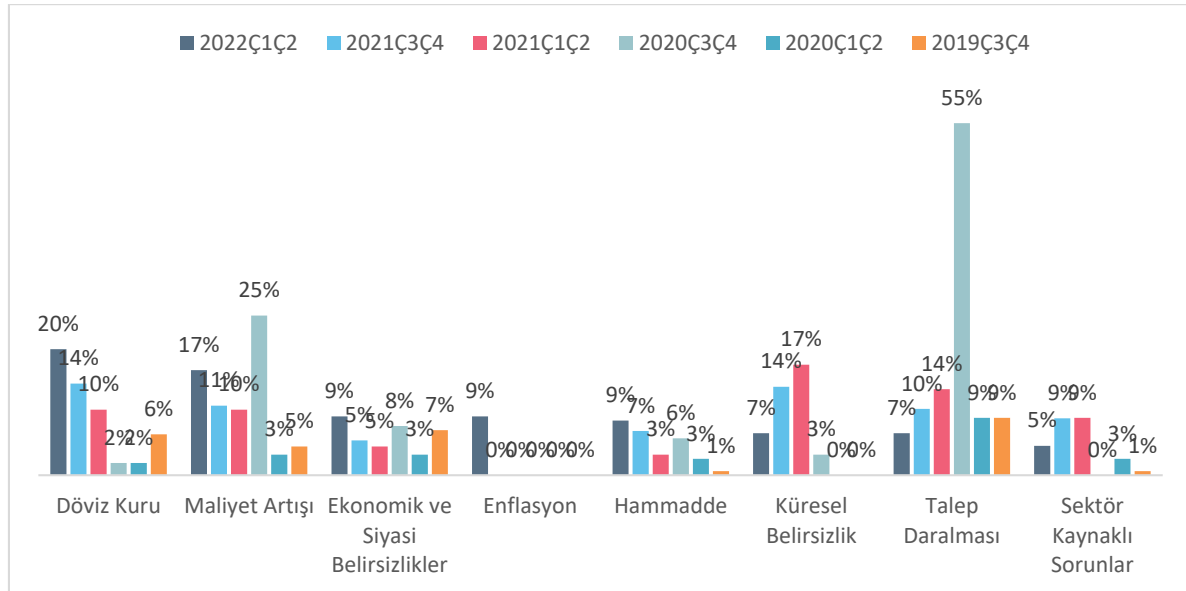
Hammadde: İthal girdilerin tedarik süreçlerinde yaşanan zorlukların yerli ürünlerin tercih edilmesiyle bu sorunun aşılabileceği aktarılmıştır.

Küresel Belirsizlikler: Pandemi sürecinin devam etmesiyle firmaların tam kapasite çalışmakta zorluklar yaşadığı, bazı sektörlerin pandemi etkisini halen üzerinden atamadığından bahsedilmiştir. Aşılamanın yaygınlaştırılması ise sorunun yegane çözümü olarak gösterilmiştir.

Talep Daralması: Tüketici tarafındaki fiyatlar genel seviyesinin artışıyla talep tarafında daralmalar olduğu dile getirilmiştir. Tüketicilere uygun faizli ve vadeli kredilerin sağlanması önerilmiştir.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Navlun fiyatlarındaki yükseliş, turizm sektörünün mevsimlik faaliyetlere uygun olması, pandemi sürecinin bazı sektörlerle has sorunları ortaya koymasından bahsedilmiştir. Sektörlere has farklı çözüm önerileri sunulmuştur.

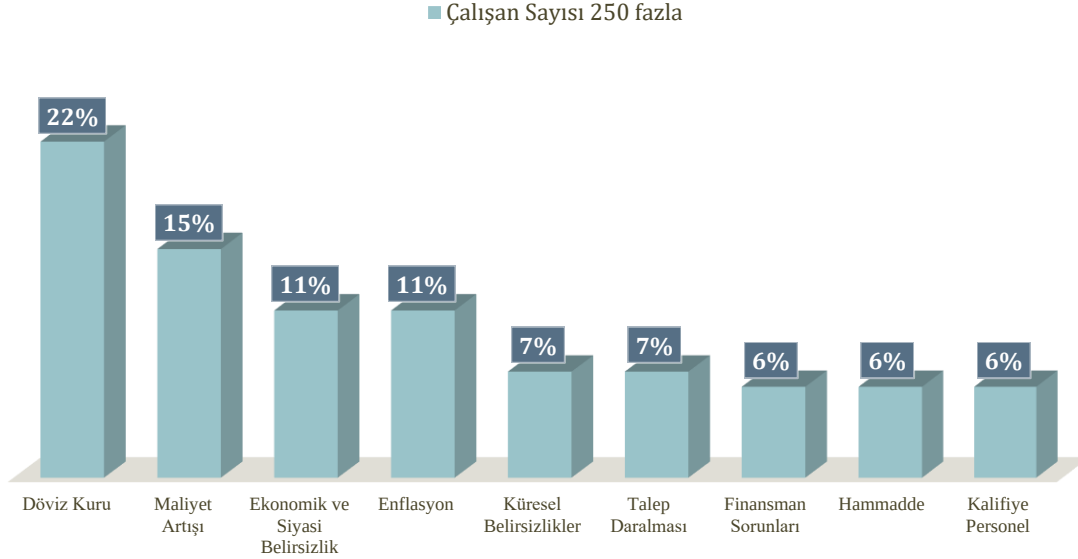
2022 I. ve II. çeyrek döneminde orta ölçekli; “50-250 kişi”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 12. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

3.3. Büyük Ölçekli Firmalar “250 kişiden fazla”

2022 I. ve II. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “250 kişiden fazla” çalışana sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 13. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Döviz Kuru: Kurdaki dalgalanmanın firmaları olumsuz etkilemektedir. Çözüm olarak ise kurda stabilizasyonun sağlanması istenmiştir.

Maliyet Artışı: İthal girdiye bağlı olan firmalar maliyetlerin artışı için uygun öngörüyü döviz kurundaki volatilité dolayısıyla yapmakta zorluk yaşadığını belirtmiştir. Kurla gelen istikrarın maliyet artışı sorununun önüne geçeceğini düşündüklerini belirtmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Bölgedeki siyasi olayların ve ekonomideki dalgalanma sürecinin getirdiği belirsizliğin sorun olduğu aktarılmıştır. Güven ortamının yeniden tahsis edilmesiyle ekonomik iş ve işlemlerin düzenlenebileceği ifade edilmiştir.

Enflasyon: Maliyetlerin artmasına rağmen ürünlerin/hizmetlerin bedellerine firmaların istediği ölçüde yansıtılamadığı aktarılmıştır. Çözüm olarak ise hem kurlarda istikrarın sağlanması hem de yurt içi enflasyonun dengelenmesi gerektiği sunulmuştur.

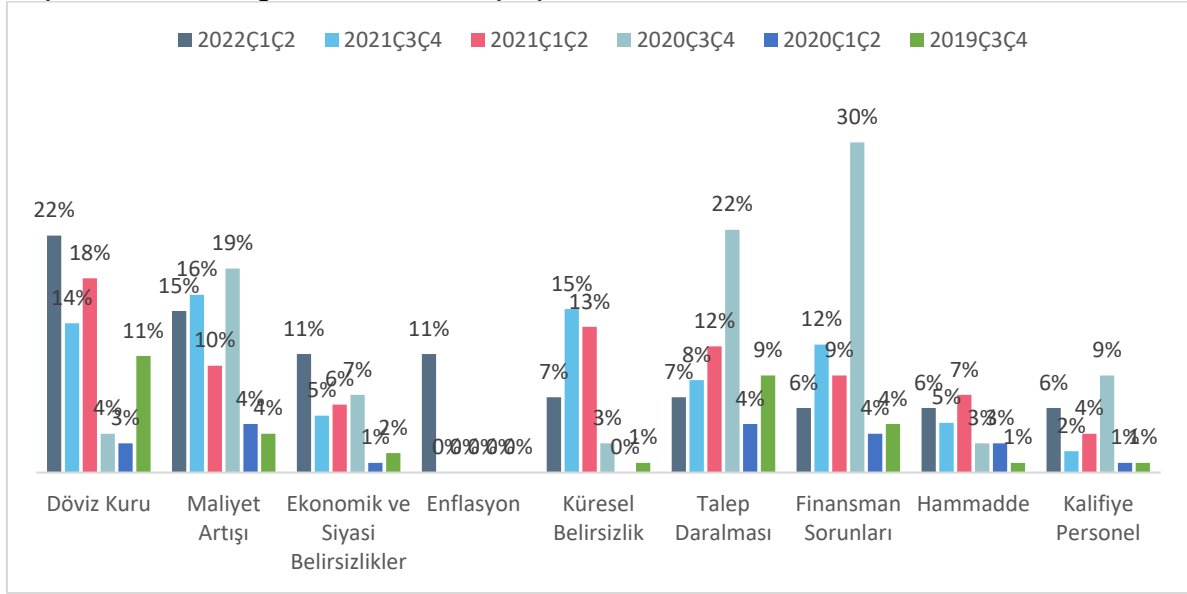
Talep Daralması: Pandeminin ardından ticaret kanallarının çevrimiçi sistemler üzerinden yapılması özellikle mağazadan satış yapan firmalar açısından zor bir sürece girildiği ve talebin daralma sürecine girildiği ifade edilmiştir. Yurt içi fiyat yükselişlerinin düzenlenmesi, e-ticarete geçiş süreçlerinin düzenlenmesi önerilmiştir.

Finansman Sorunları: Firmaların özkaynak yetersizliği çektiği, özellikle kredi kullanımının yoğun olduğu sektörlerde alım-satım işlemlerinin yavaşladığı aktarılmıştır. Düşük faizli ve uzun vadeli kredilerin kullanılması ancak kredi kullanımlarının yönetilebilir seviyede tutulması önerilmiştir.

Hammadde: İthal girdisi yüksek olan firmaların maliyet artışı ve belirli sektörlerde belirli girdilerin dünya genelinde satışlarının durdurulması hammadde tedarik problemlerine neden olduğu belirtilmiştir. İlgili hammaddelerin ülke içerisinde üretilmeye çalışılması ve bu kapsamda teşviklerin artırılması tavsiye edilmiştir.

Kalifiye Personel: Personellerin istihdam edilme süreçlerinde eksikliklerin olduğu, nitelikli iş gücünün sektörlerle buluşturulamadığı ifade edilmiştir. Bu konuda devlet teşviklerinin artırılması, okullar ve kurslar aracılığıyla ilgili sektörlerle uzmanlaşma potansiyeli olacak personel yetiştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

2022 I. ve II. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “250 kişiden fazla”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

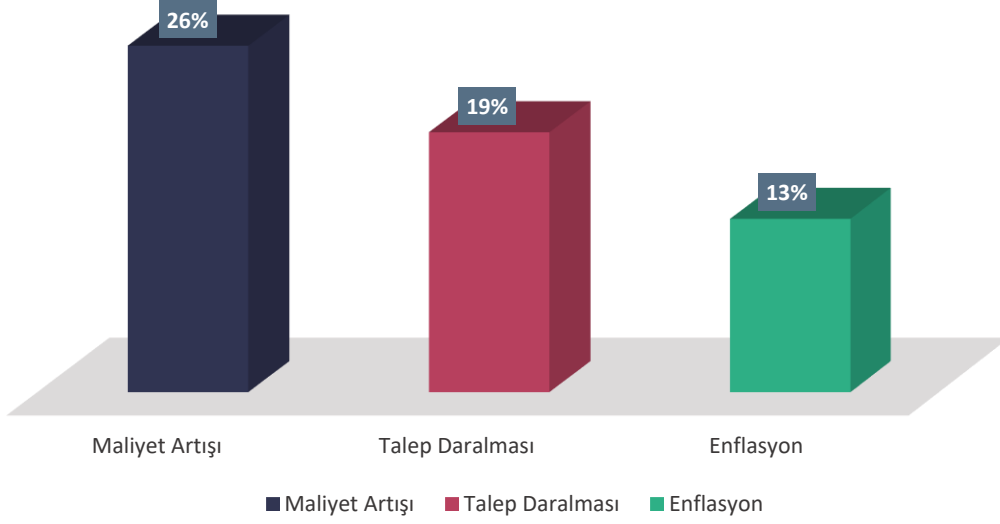

Şekil 14. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4. SEKTÖRLERE GÖRE SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. İnşaat Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde İnşaat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

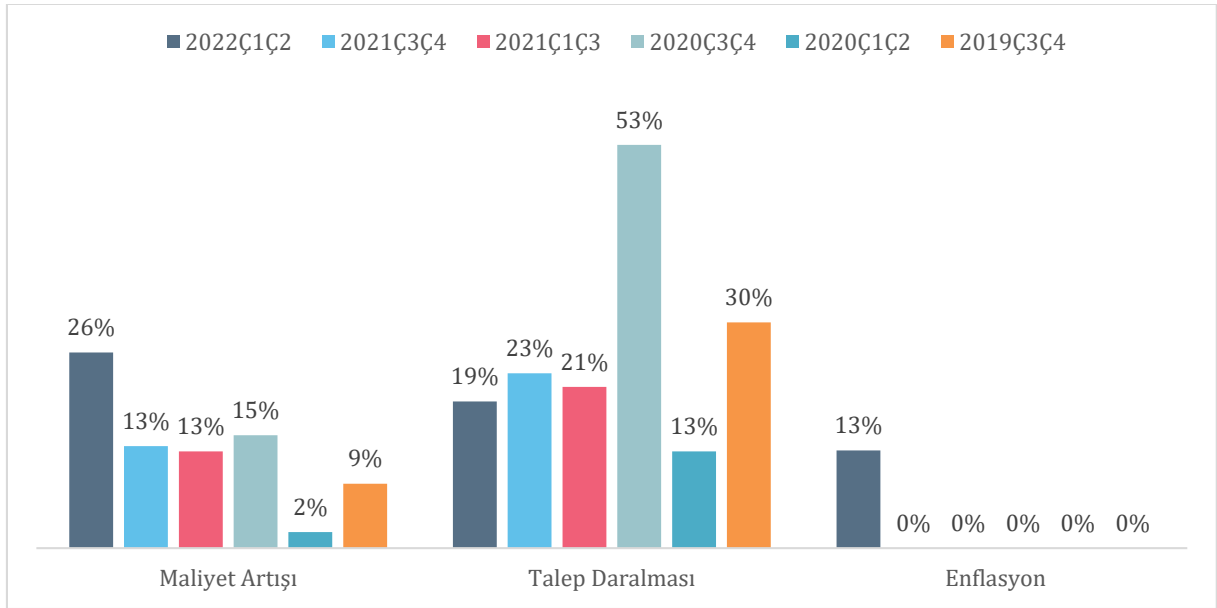
Şekil 15. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Girdi maliyetlerinin artışına paralel olarak maliyetlerin aşırı yükselmesi sektörün en önemli sorunu olmuştur. Stoklu çalışma, özkaynakla finansmanın sağlanması ve uzun vadeli planlamaların yapılması önerilmiştir.

Talep Daralması: Fiyatların artmasına bağlı olarak talep tarafında ciddi bir daralma olduğunun üzerinde durulmuştur. Buna karşın kredi imkanlarının tüketici lehine geliştirilmesi, konut kredilerindeki faizin makul oranlara düşürülmesi önerilmiştir.

Enflasyon: Maliyetlerin değişmesine bağlı olarak fiyatlama mekanizmasında belirsizlikler yaşandığı aktarılmıştır. Belirsizliklerin ortadan kalkmasına yardımcı olacak güvenilir ekonomik ortamın oluşturulması ve para politikasının yurt içi enflasyon oranı ile kur değişimlerine duyarlılığının artırılmasına yönelik tasarlanması önerilmiştir.

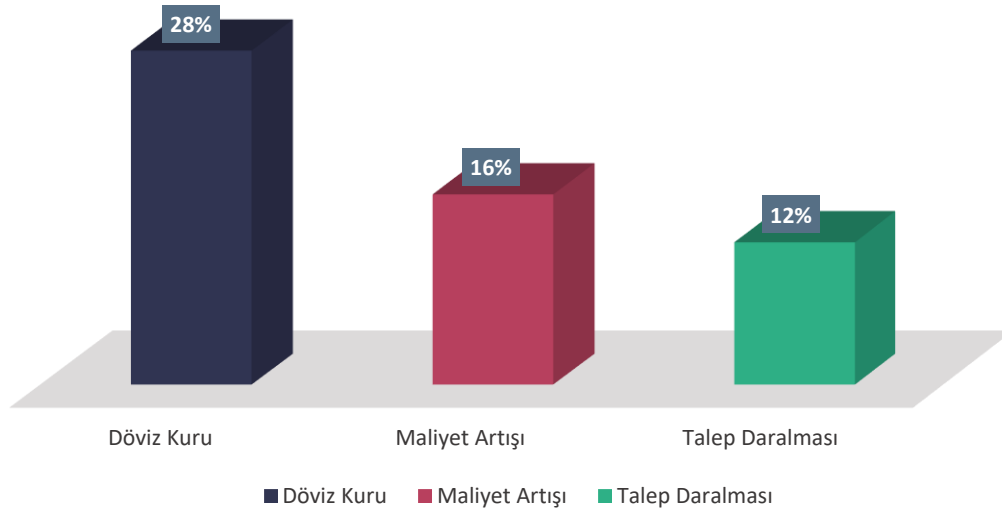
2022 I. ve II. çeyrek döneminde inşaat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 16. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.2. Otomotiv Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde otomotiv sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

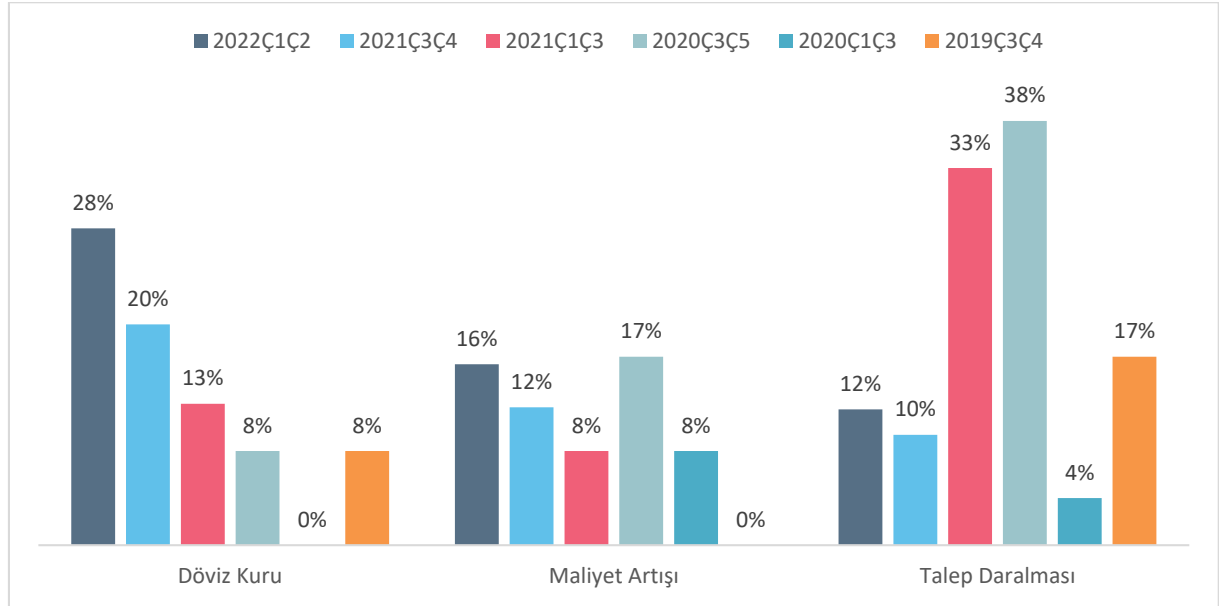
Şekil 17. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunlar

Döviz Kuru: Döviz kurundaki yükselişin maliyetler üzerinde direkt olarak etkileri olduğu belirtilmiştir. Ekonomik stabilizasyonun sağlanması, faizlerin düşürülmesi ve Türk lirasının yabancı paralar karşısında değer kazandırılmasına yönelik politikalar izlenmesi önerilmiştir.

Maliyet Artışı: Özellikle ithal girdi yoğunluğu olan sektörün döviz kurundaki değişimlere duyarlı olduğu ifade edilmiştir. Stokla çalışılması, ithal girdilerin alımı esnasında yapılan görüşmelerde elverişli fiyatların karşı tarafa kabul ettirilmeye çalışılması önerilmiştir.

Talep Daralması: Kurdaki artışa paralel olarak talep tarafında alıcıların isteksizliğinin başladığı ifade edilmiştir. Tüketici tarafının rahatlatacak kredi imkanları sunulabileceği aktarılmıştır.

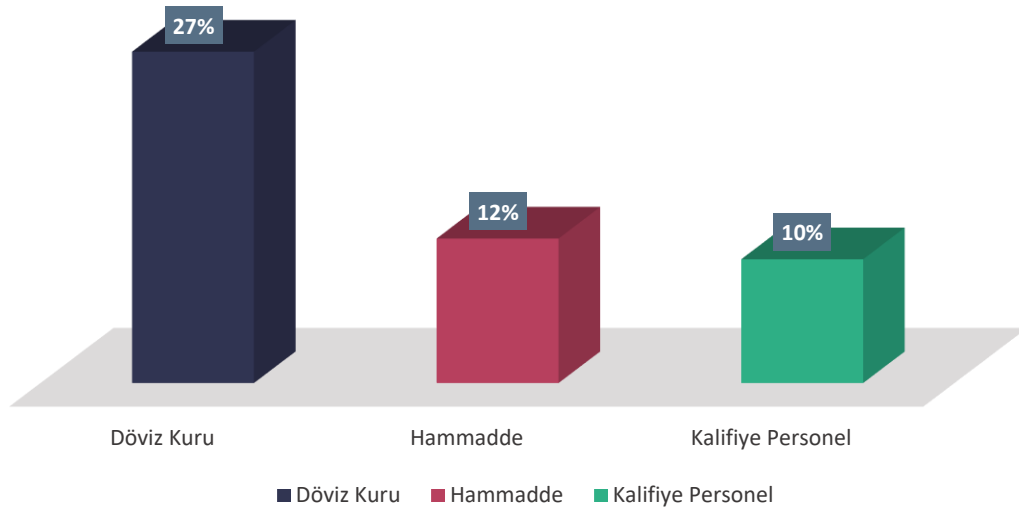
2022 I. ve II. çeyrek döneminde otomotiv sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 18. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.3. Tekstil Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde tekstil sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

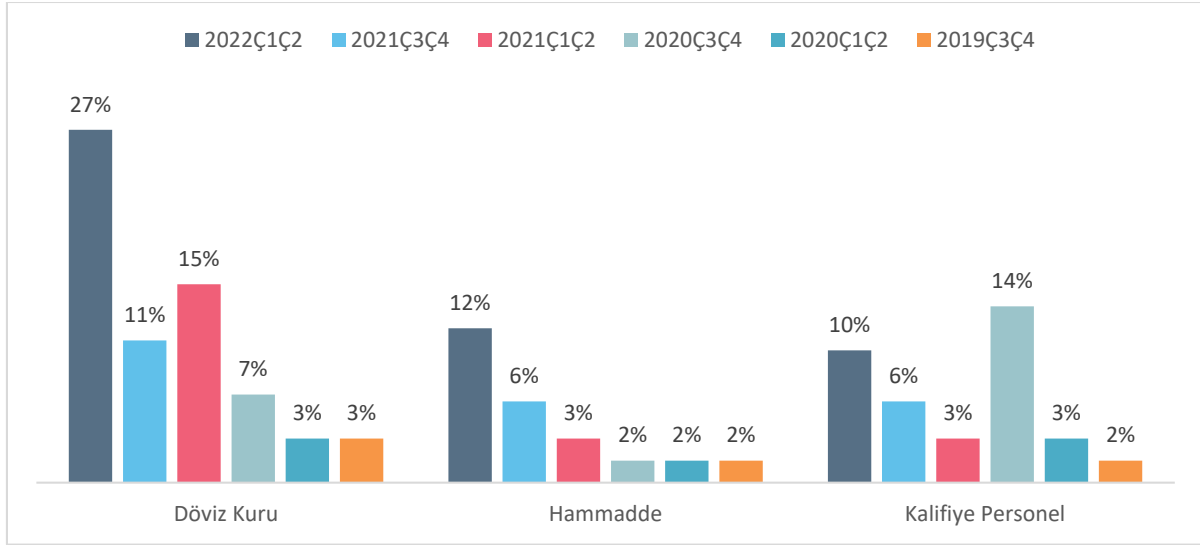
Şekil 19. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunlar

Döviz Kuru: Kur değişimlerinin fiyatlama üzerinde belirsizliğe sebep olduğu, yabancı kaynakların kullanımının zorlaştığı ve kur farkının gelir olarak yansımaya karşın kur artışının gerçekleşmesi durumunda kar paylarının azalma riski olduğu aktarılmıştır. Ekonomik istikrar ortamının sağlanması, yerli hammadde kullanılması, döviz kurunda istikrarın sağlanması, döviz endeksli yabancı kaynak kullanımlarının kısıtlanması önerilmiştir.

Hammadde: Sektörde özellikle, ham kumaş ve iplik tedarikinde zorlukların olduğu, döviz kuruna bağlı olarak yükselen fiyatlar nedeniyle hammaddeye ulaşımın zorlaştığı, ifade edilmiştir. İhracata yönelik iş ve işlemler yapan firmaların tedarik sorunlarının çözecek açık kanalların bulunması, yerli hammaddenin kullanılarak dışa bağımlılığın azaltılması ve ilgili hammaddelerin yerli tedarikçiden teminine yönelik teşviklerin sağlanması, çözüm olarak sunulmuştur.

Kalifiye Personel: Nitelikli iş gücünün sektörle buluşması hususunda sorunlar olduğu aktarılmıştır. Meslek okullarındaki ilgili bölümlerin yaygınlaştırılarak sektöre nitelikli personel yetiştirilmesi önerilmiştir.

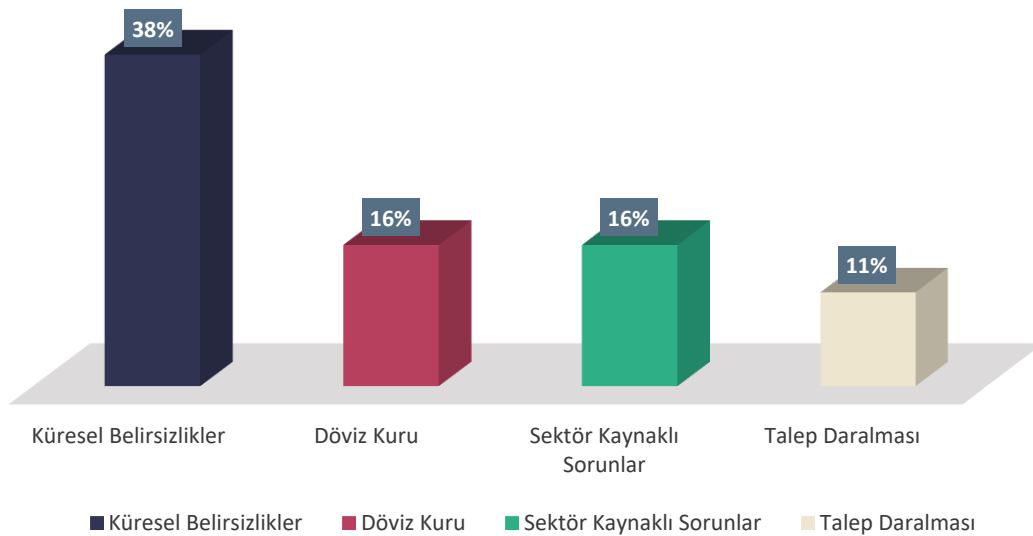
2022 I. ve II. çeyrek döneminde tekstil sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 20. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Sektörler ile Karşılaştırılması

4.4. Turizm Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde turizm sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 21. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Turizm Sektöründe Başlıca Sorunlar

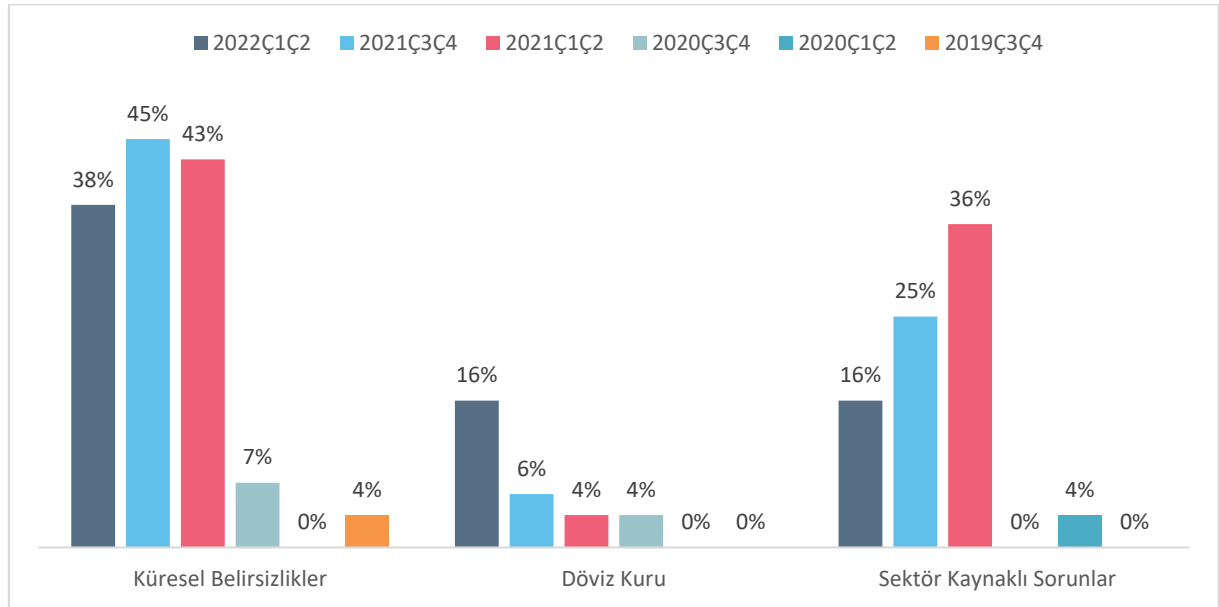
Küresel Belirsizlikler: Pandeminin etkilerinde halen en çok etkilenen sektörün turizm olduğu vurgulanmıştır. Sektörde pandemi dolayısıyla alınan tedbirlerin etkisinin devam ettiği ve toplu seyahatlerin kısıtlanmasının sektöre direkt etki ettiği belirtilmiştir. Aşılamanın hızlandırılması, tedbirlerin hızlı alınması ve uygulanabilirliğinin artırılması ve teşviklerle sektörde yaşanan kaybın önlenmesi önerilmiştir.

Döviz Kuru: Döviz kurunun belirsiz seyri ve yükselmesinin akabinde bazı girdilerin maliyetlerinin arttığı ifade edilmiştir. Döviz kurunda istikrar sağlanması, yapısal ekonomi problemlerinin çözülmesi ve döviz kurunun öngörülebilir olması tavsiye edilmiştir.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Sektörün pandemi koşullarında tıkanmalar yaşadığı ve sezonluk iş yapma eğiliminde olmaları sorunlarının varlığı tespit edilmiştir. Bu sektördeki teşviklerin artırılması, pandemi sürecinin çözüme kavuşturulması, dış piyasa tanıtımlarının tek sezona yönelik yapılmaması önerilmiştir.

Talep Daralması: Hem sezon açısından hem de pandemi sebebiyle talep tarafında bir daralma olduğu ifade edilmiştir. Pandemi sürecindeki tedbirlerin kapsamının iyi belirlenmesi ve tanıtımların artırılması istenmiştir.

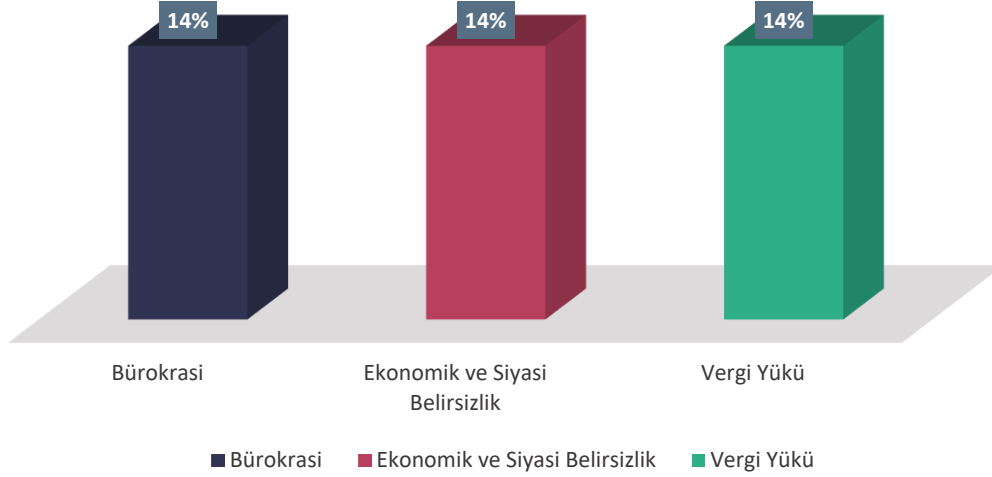
2022 I. ve II. Çeyrek döneminde turizm sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 22. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Turizm Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.5. Madencilik ve Enerji Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde madencilik ve enerji sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

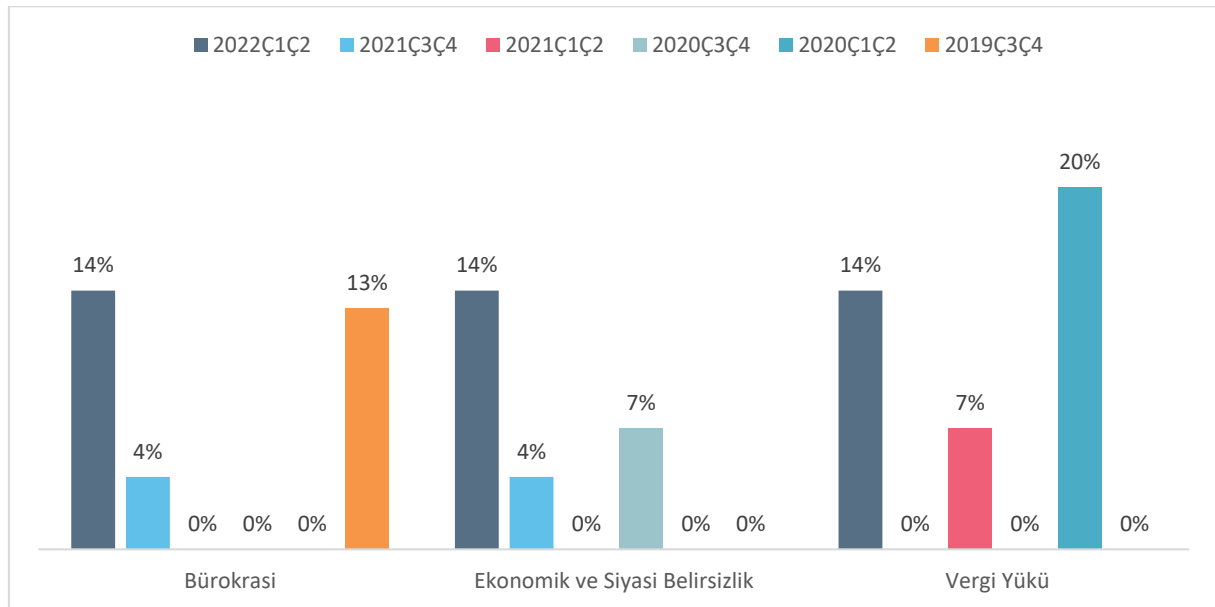
Şekil 23. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunlar

Bürokrasi: Mevzuatın uygulamasında bürokratik anlamda sorunlar olduğu aktarılmıştır. uygulanabilirliğinin sadeleştirilme yoluyla artırılması ve uygulamada daha hızlı hareket edilmesine imkan sağlanması önerilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Ekonomideki konjonktürel dalgalanma döneminde olunması sebebiyle belirsizliklerin hâkim olduğu aktarılmıştır. Makroekonomik politikaların iyileştirilmesi önerilmiştir.

Vergi Yüğü: Sektörde vergi yükünün arttığı ifade edilmiş ve ilgili vergilerin düşürülmesi talep edilmiştir.

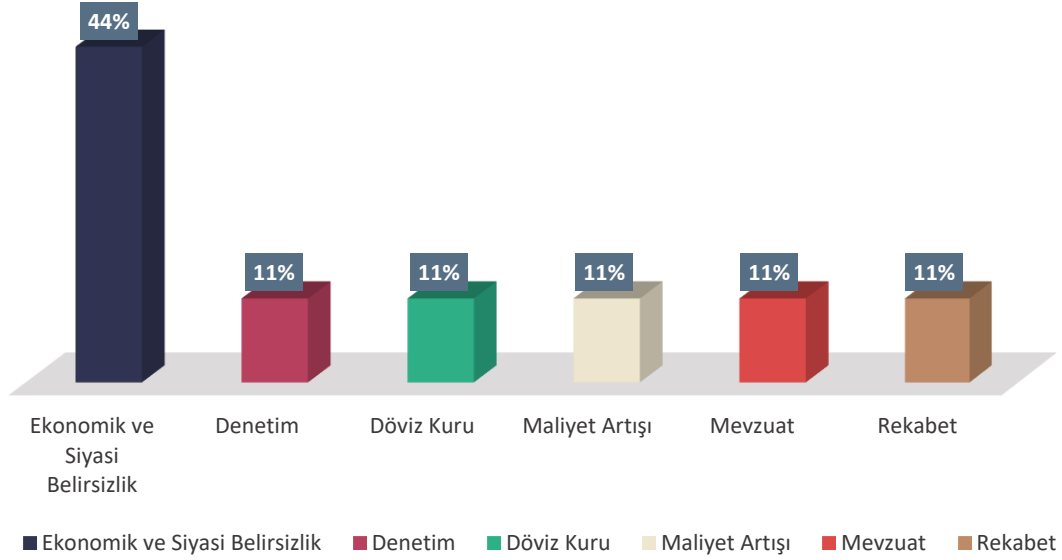
2022 I. ve II. çeyrek döneminde madencilik ve enerji sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 24. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.6. Bankacılık ve Finans Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde finans sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 25. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunlar

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Ekonomideki belirsizliklerin sorun oluşturduğu; güven ortamının tesis edilmesi, öngörülebilirliğin artırılması, firmaların bilgiye erişimlerinin kolaylaştırılması istenmiştir.

Denetim: Denetim süreçlerinde eksiklikler olduğu ve elektronik denetim altyapısının kurularak özellikle meslek mensuplarının bilgiye erişiminin kolaylaştırılması önerilmiştir.

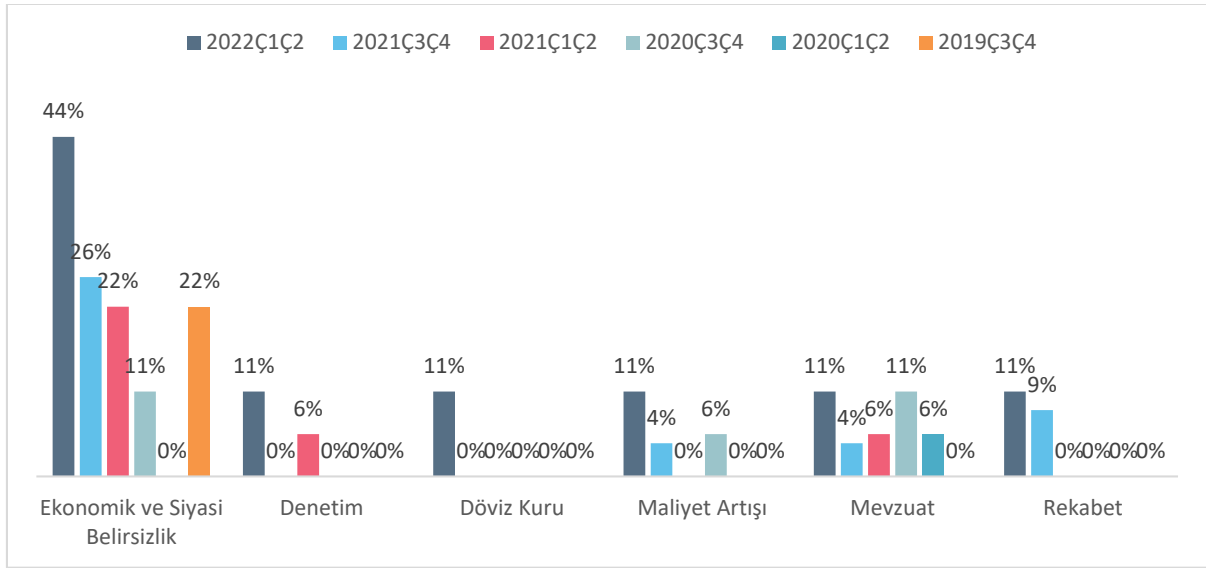
Döviz Kuru: Kurdaki volatilitenin yüksek olması sektörde zorluklara sebep olmuştur. Kurda stabilizasyon sağlanması istenmiştir.

Maliyet Artışı: Personel maliyetlerindeki artışa dikkat çekilirken bu konuda firmalara devlet desteği verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mevzuat: Sektörde yasal düzenlemeler hususunda eksiklikler olduğu belirtilmiştir. Firmaların faaliyet alanlarının net olarak belirlenmesi gerektiği aktarılmıştır.

Rekabet: Sektörde haksız rekabet sorunun ortaya çıktığını ve rekabet koşullarının denetimler aracılığıyla dengelenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

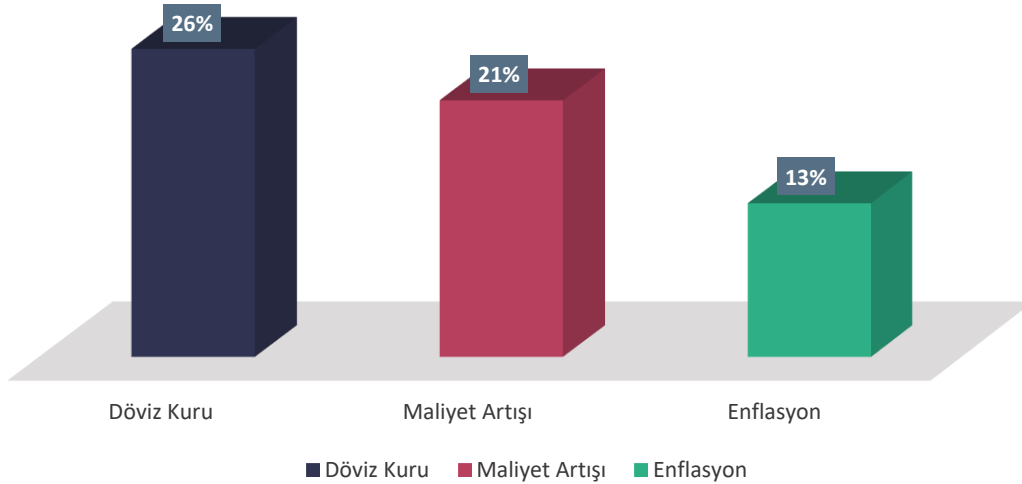
2022 I. ve II. çeyrek döneminde inde bankacılık ve finans sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 26. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.7. İmalat ve Sanayi Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde imalat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

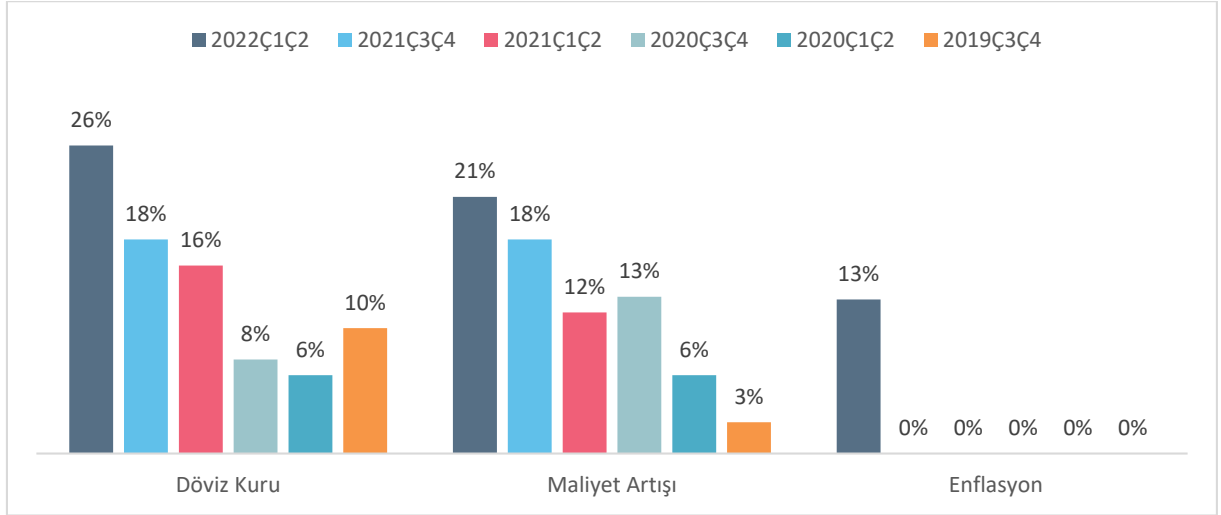
Şekil 27. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunlar

Döviz Kuru: Döviz kurunun dalgalı seyri ithal girdi ağırlıklı çalışılan sektörde kur farkları özellikle maliyetlerin artışına sebep olmasının yanında iç piyasadan temin edilen girdilerin de döviz endeksli satışa açılması firmaların kur riskinden daha çok etkilendiği belirtilmiştir. Ayrıca kur farkından elde edilen ciro artışı olmasına karşın maliyetlerin bir sonraki ayda yüksek olmasıyla elde edilen karın erime riski bulunduğu aktarılmıştır. Kur farkının vergilendirilmesinde düzenlemeler yapılması, kurun istikrara kavuşturulması, dövizle bağlı ithal kaynak kullanımının kısıtlanması, türev araçların kullanımının yaygınlaştırılması önerilmiştir.

Maliyet Artışı: Girdi fiyatlarının artışı ve sürekli artış beklentisi firmaların maliyetleri üzerinde spekülasyon etkileri doğurma riski olduğu belirtilmiştir. Üretim süreçlerinin yeniden planlanması, stok kapasitelerinin artırılması, yerli üretimin artırılması ve iç piyasadaki talebi karşılayacak şekilde güçlendirilmesi tavsiye edilmiştir.

Enflasyon: Fiyatlar genel seviyesinin yükselmesi sektöre de yansımıştır. Piyasada fiyatlama sorunlarının çözülmesi için makroekonomik göstergelerin düzeltilmesi, bazı firmaların küçülmeye gitmesi ve fiyat istikrarının sağlanması önerilmiştir.

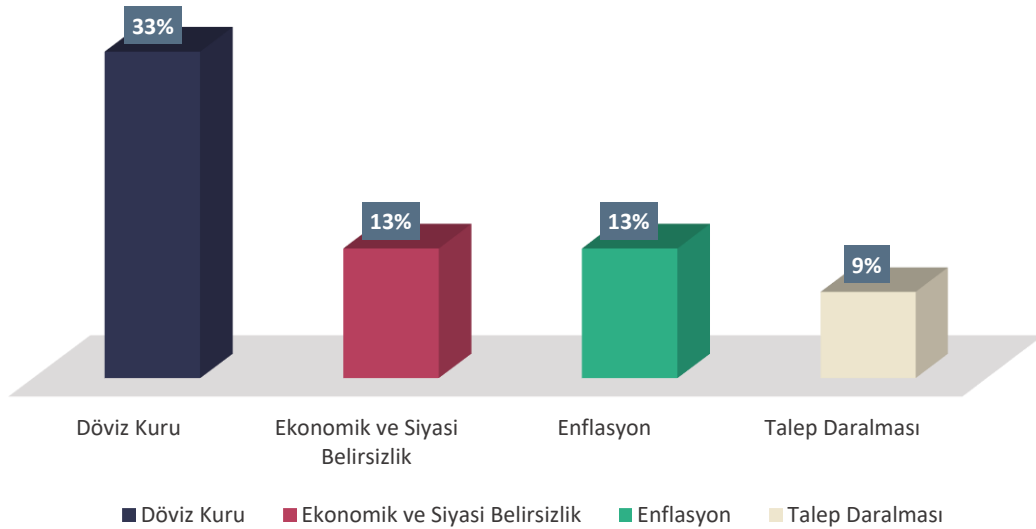
2022 I. ve II. çeyrek döneminde İmalat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 28. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.8. Ticaret Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde ticaret sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 29. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Ticaret Sektöründe Başlıca Sorunlar

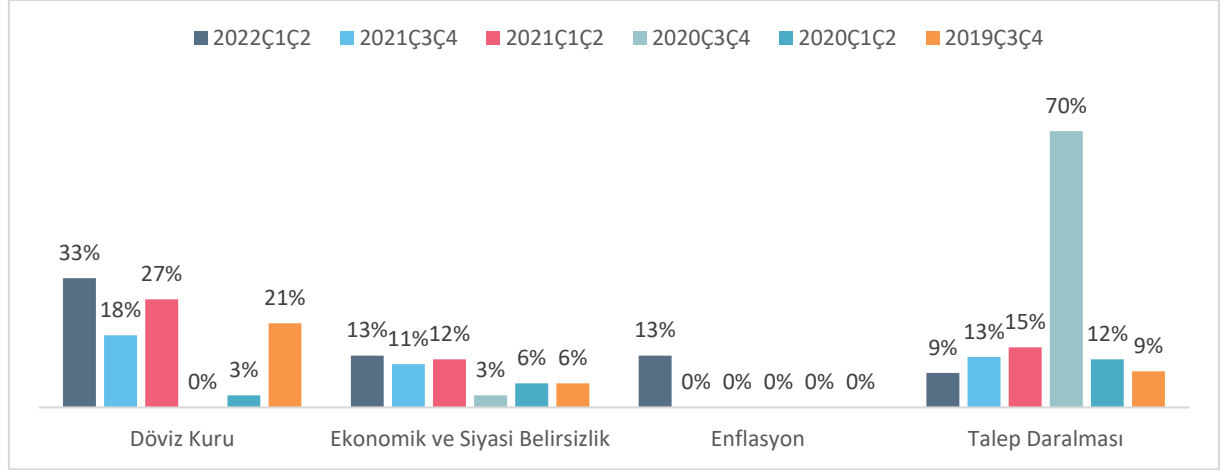
Döviz Kuru: Sektörde ithal girdilerin kullanılması sebebiyle döviz kurundaki dalgalanmalardan firmalar olumsuz etkilenmektedir. Döviz kurundaki istikrarın sağlanması ve öngörülebilirliğin artırılması, dövizle yapılan finansal işlemlerde kolaylık sağlanması önerilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Ülke genelinde ekonomiye olan güvenin artırılması, istikrarlı ekonomi politikaların izlenmesi, ekonomide başat aktör konumunda olan kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin artırılması tavsiye edilmiştir.

Enflasyon: Fiyat istikrarının maliyet artışları sebebiyle sağlanamamasıyla fiyatlama problemleri yaşandığı aktarılmıştır. Piyasada fiyat istikrarının sağlanarak belirsizliğin önüne geçilmesi istenmiştir.

Talep Daralması: Fiyatlardaki yükselişe bağlı olarak tüketim tarafında daralmanın yaşanması sektörü olumsuz etkilemektedir. Firmaların satışlarını artırılmasına yönelik politikalar izlenmesi tavsiye edilmiştir.

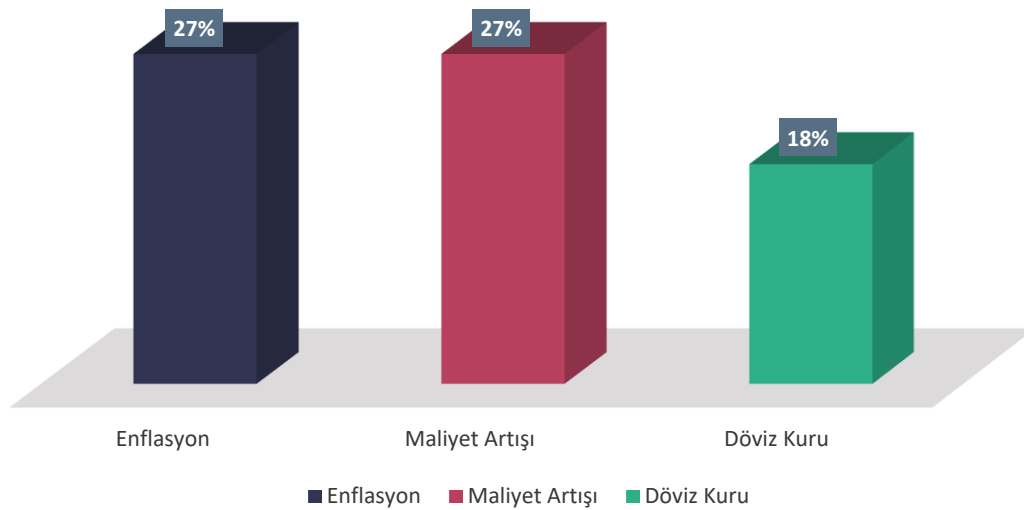
2022 I. ve II. çeyrek döneminde ticaret sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 30. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Ticaret Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.9. Bilgi ve İletişim Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde bilgi ve iletişim sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

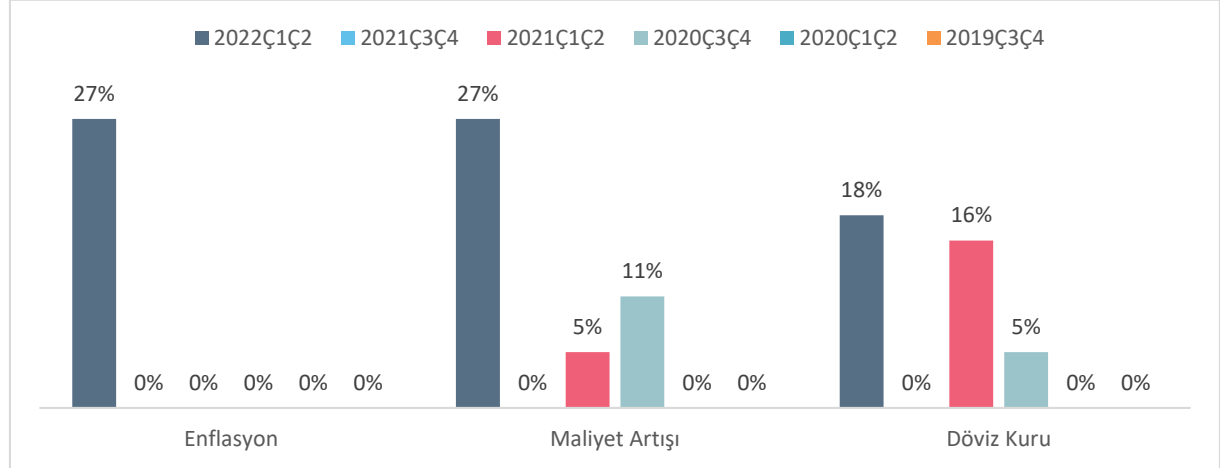
Şekil 31. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Bilgi ve İletişim Sektöründe Başlıca Sorunlar

Enflasyon: Maliyetlerdeki artışın satış fiyatına yansıtılamaması sektörün en önemli sorunu haline gelmiştir. Dengeli bir makroekonomik planlamanın yürütülmesi önerilmiştir.

Maliyet Artışı: Döviz kuru nedeniyle maliyete dair öngörülerin bozulduğu aktarılmıştır. İthal girdi bağımlılığını azaltabilmenin faydalı olacağı ifade edilmiştir.

Döviz Kuru: Kurdaki volatilité sektörün özellikle maliyet tarafında sorunlar yaşanmasına sebep olmuştur. Buna karşın para politikasının revize edilmesi önerilmiştir.

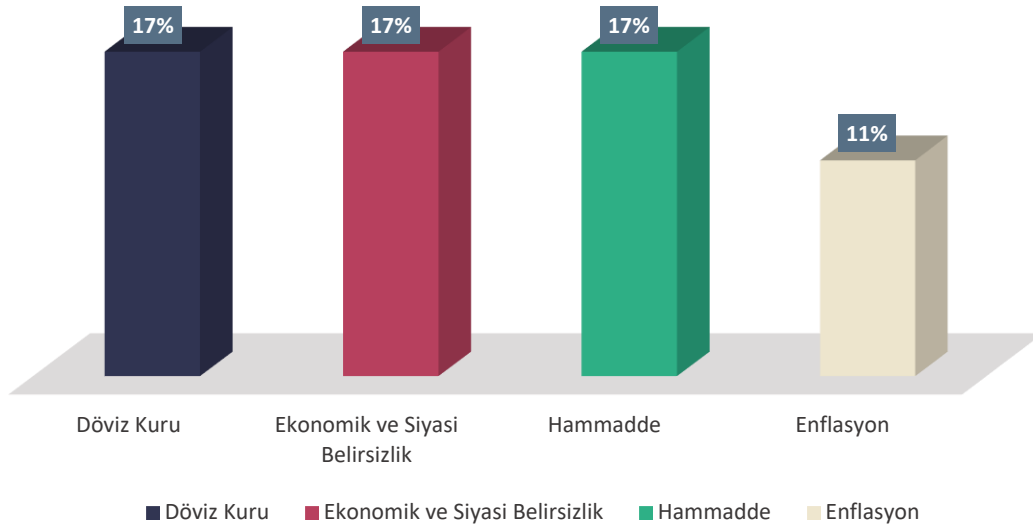
2022 I. ve II. çeyrek döneminde bilişim sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 32. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Bilişim Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.10. Sağlık Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde sağlık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 33. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunlar

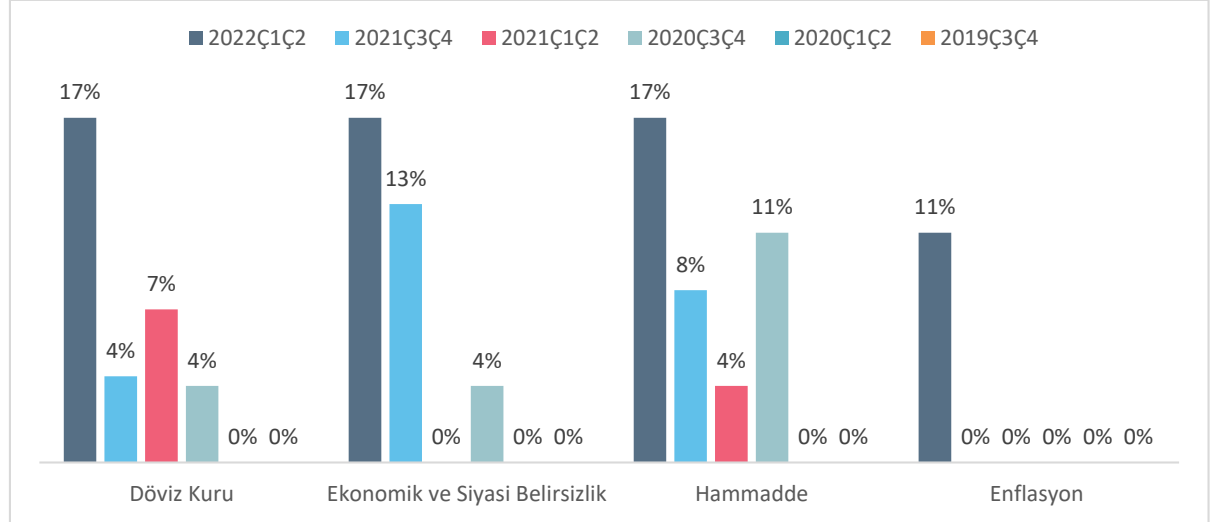
Döviz Kuru: İthal ürünlerdeki fiyatların artması, ihraç edilen ürünlerde ise kur karşısında ciro kaybı risklerinin oluştuğu ifade edilmiştir. Döviz kurunun istikrarının sağlanması, kısa vadede kurların stabil seyrettiği dönemlerde opsiyon yada “forward” sözleşmeler yapılarak kur yükselişleri nedeni ile ithalat maliyetinin kısmen de olsa kontrol altına alınarak ciro düşüklüğü ve buna bağlı olarak oluşabilecek karlılığın düşüşü engellenebileceği aktarılmıştır.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Ekonomideki belirsizlik unsurlarının sektörde sorun olduğu ifade edilmiştir. Belirsizliği ortadan kaldırmaya yardımcı olacak makro politikaların izlenmesi istenmiştir.

Hammadde: İthal hammaddelerin tedarik aşamasında sorunlar yaşandığı belirtilmiştir. İlgili ürünlerin üretiminin ithal ikamesinin yapılabilmesi teşvik sistemine dayalı olarak Türkiye’de üretilmesinin önünün açılması ve ilgili ürünlerin patent başvurularının onaylanma süreçlerinin hızlandırılması önerilmiştir.

Enflasyon: Firmaların ihracat ürünlerde fiyatlama konusunda problem yaşandığı aktarılmıştır. Fiyatlar genel düzeyindeki artışın kontrol altına alınması istenmiştir.

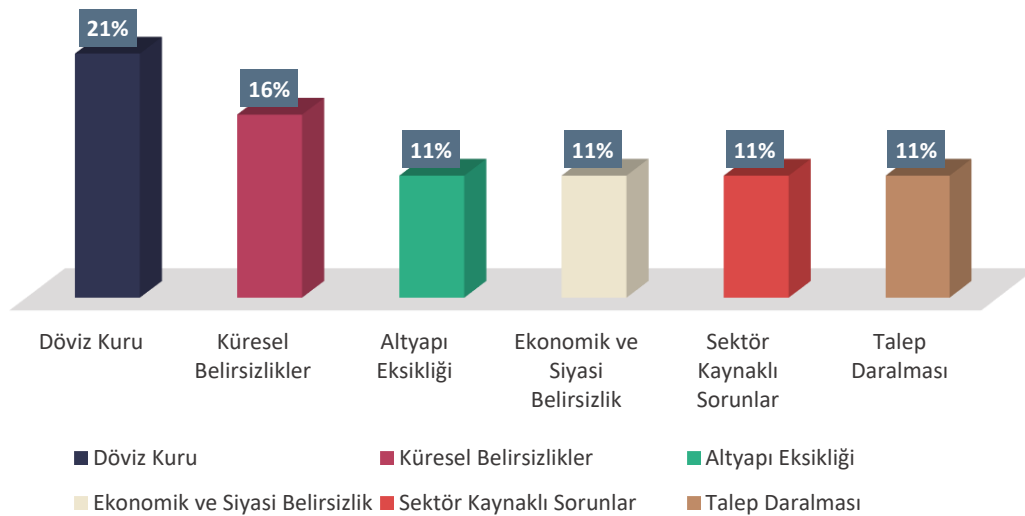
2022 I. ve II. çeyrek döneminde sağlık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 34. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.11. Lojistik ve Taşımacılık Sektörü

2022 I. ve II. çeyrek döneminde lojistik ve taşımacılık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 35. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunlar

Döviz Kuru: Kurdaki volatilite ve kur farkının vergilendirilmesi sektörün başat sorunudur. Kurdaki belirsizliğin çözülmesi ve kur farklarının vergilendirilmesinde zaman sorunlarının çözülmesi önerilmiştir.

Küresel Belirsizlikler: Pandemi sebebiyle faaliyetlerin azalmasıyla ticari iş ve işlemlerde durgunluk yaşandığı belirtilmiştir. Dünya genelinde aşılamanın hızlandırılması ve salgın sürecinin en az hasarla atlatılması istenmiştir.

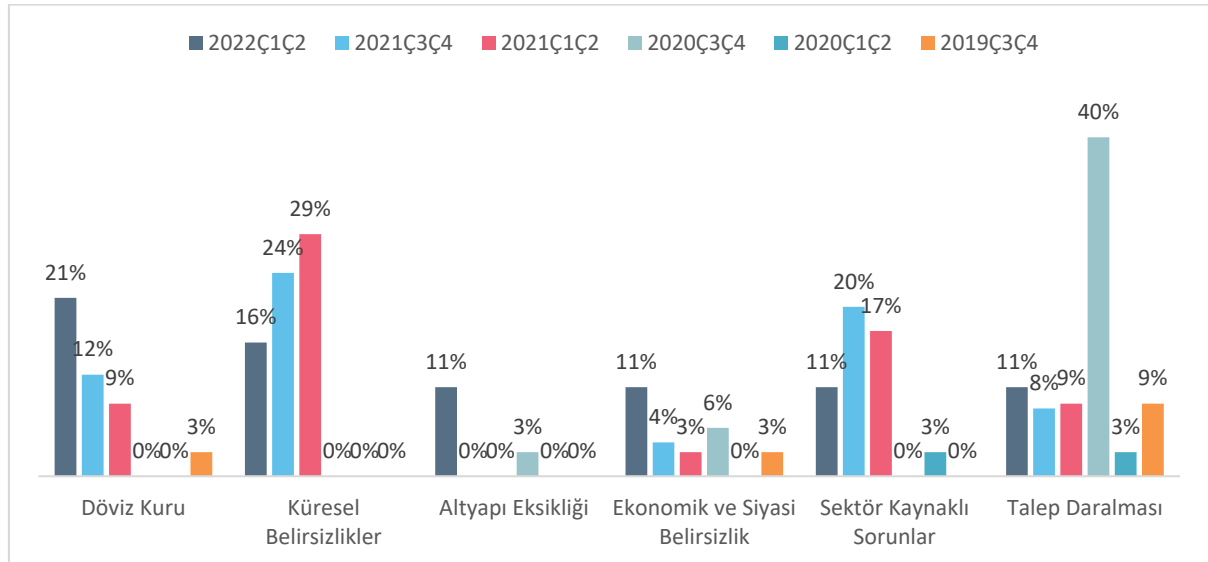
Altyapı Eksikliği: Sektörde konteyner açığının oldukça fazla olduğu belirtilmiştir. Hem yurt içinde hem de yurt dışında ilgili bakanlık aracılığıyla konteyner problemlerinin çözülmesi istenmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Yükselen enflasyon ve döviz kuru ile yaşanan ekonomik belirsizliklerin yanında çevre ülkelerle yaşanan politik çatışmaların ticareti etkilediği belirtilmiştir. Çevre ülkelerle ilişkilerin geliştirilerek politik iklimin iyileştirilmesi istenmiştir.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: İhracat politikalarındaki kısıtlamaların olması ve sektörün ihracat kapasitesinin yüksekliğine bağlı olarak pandemi koşullarından halen oldukça etkilenmesi sorunları sıralanmıştır. Aşılamanın yaygınlaştırılmasıyla belirsizlik faktörünün ortadan kaldırılması istenmiştir.

Talep Daralması: Fiyatların artması sebebiyle talep tarafında daralmalar olduğu belirtilmiştir. Yurt içi enflasyon oranının kontrol altına alınması önerilmiştir.

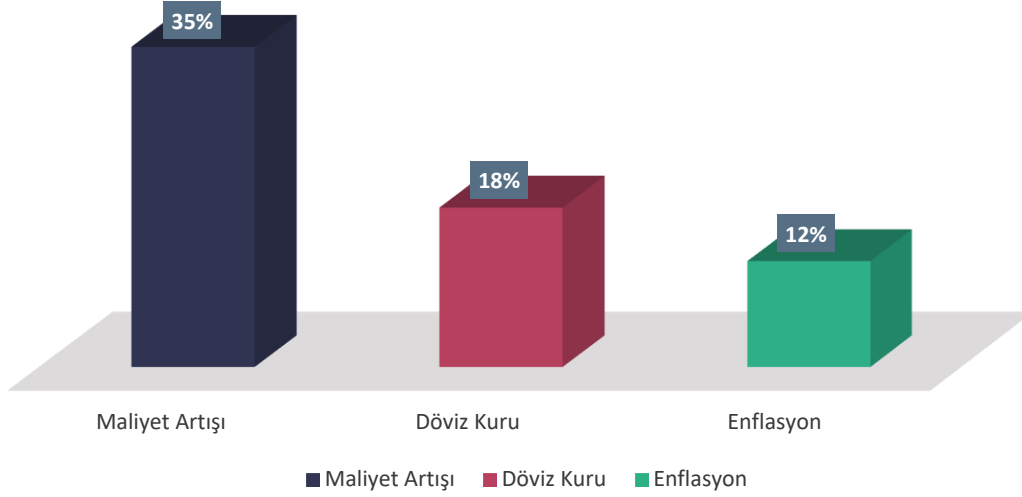
2022 I. ve II. çeyrek döneminde lojistik ve taşımacılık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 36. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.12. Gıda ve Tarım Sektörü

2022 I. ve II. Çeyrek döneminde gıda sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

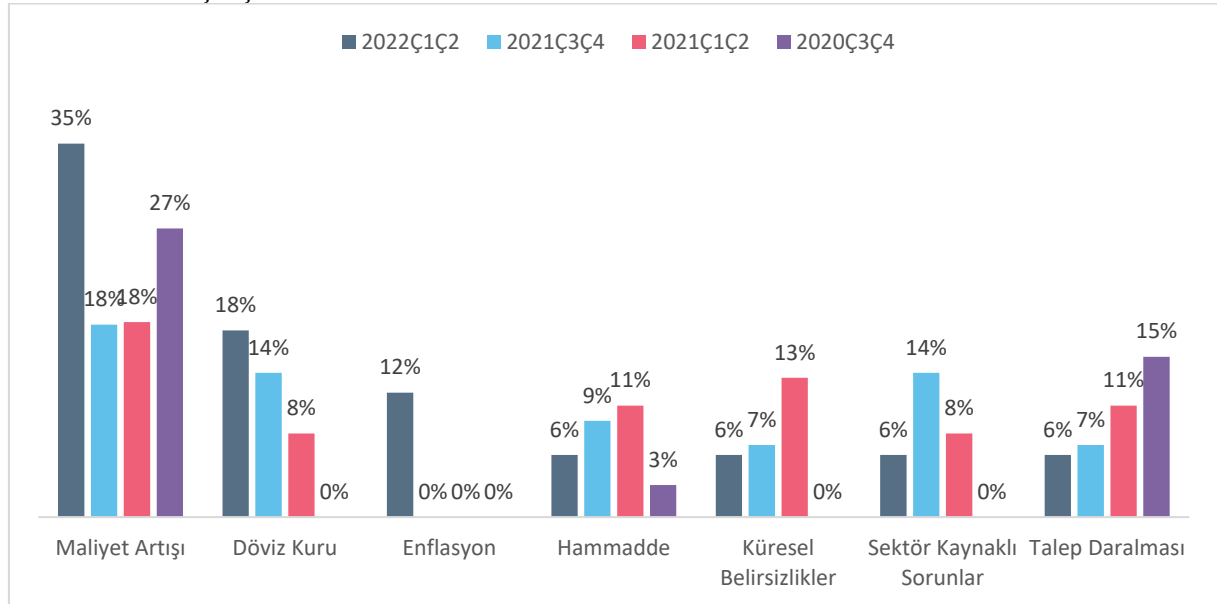
Şekil 37. 2022 I. ve II. Çeyrek Döneminde Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Zirai mahsul, yem, nakliye gibi maliyetlerinin arttığı belirtilmiştir. Devlet teşviklerinin artırılması, ihracat oranının artırılması ve girdi fiyatlarının stabilize edilmesi önerilmiştir.

Döviz Kuru: İthal girdi maliyetlerinin doğrudan döviz kuruna bağlı olması sebebiyle kurlardaki dalgalanmalardan etkilenildiği aktarılmıştır. Kur artışının önüne geçilerek kurda stabilizasyon istenmiştir.

Enflasyon: Fiyatların artmasına bağlı olarak sorunların ortaya çıktığı ifade edilmiştir ve enflasyonist ortamın uygun politikalarla düzeltilmesi istenmiştir.

2022 I. ve II. çeyrek döneminde gıda sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 38. 2022 I. ve II. Çeyrek Dönemindeki Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması